Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען. | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 161 | Łódź, Niedziela 13 lipca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג י"ז תמוז תר"ץ | № 161

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71=224

גרויסע פאליטישע רעדע פון מארש. פילסודסקי אויפ'ן לעגיאניסטען-קאנגרעס אין ראדאם

װאַרשע, 12. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דעם 10-טען אויגוסט װעט אין ראדאם פארקומען דער 9-טער לעגיאניסטען-קאנגרעס.

אין קאנגרעס װעט זיך אויך בעטייליגען מארשאל פילסודסקי װעלכער װעט האלטען א גרויסע פאליטישע רעדע.

אין די סאנאציע-קרייזען גיט מען צו דער דאזיגער רעדע זעהר א גרויסע בעדייטונג. לויט װי מען מעלדעט װעט דאס זיין א װענדע-פונקט אין דער איצטיגער סיטואציע.

א חוץ דעם װעט אויפ'ן קאנגרעס האלטען א רעדע פרעמיער סלאװעק.

א בעזונדער פעראינטערעסירונג רופט אויך ארויס דער פאקט, װאס אויפ'ן קאנגרעס װעט אויך ארויסטרעטען מיט א רעדע דער גענעראל רידז-שמיגלא, װעלכער האט לעצטענס װי בעװאוסט פערעפנטלעכט א קריטישע שטעלונג בנוגע דער פאליטיק פון דער פולקאװניקעס-גרופע.

דער ראדאמער צוזאמענפאהר װערט בעטראכט אלס א מאניפעסטאציע פון די כוחות פון דער סאנאציע.

אנטיסעמיטישע אונרוהען אין א יודיש שטעטעל

װיען, 12. (יט"א טעלעגראפיש). פון בוקארעשט װערט מיטגעטיילט או אין שטעטעל סוטשאװא אין בוקאװינא (שאץ) זענען אויסגעבראכען אנטיסעמיטישע אונרוהען. ס'זענען פארװאונדעט געװארען פיל יודען, און עס זענען דעמאלירט געװארען יודישע געשעפטען.

פאליציי האט אינטערװענירט און צוריקגעשטעלט די ארדנונג.

א גרויסע שרפה אין א פאריזער מאגאזין

פערברענט געװארען פאר 40 מיליאן פראנק סחורות

פאריז, 12 (ספ. טעל.) די פערגאנגענע נאכט איז אויסגעבראכען א שרפה אין א גרויסען פאריזער מאגאזין „נובעל גאלעריע". דאס פייער איז אויסגעבראכען ביינאכט און האט זיך מיט א גוואלדיגער שנעלקייט פערשפרייט אויף אלע אבטיילונגען פון מאגאזין. די רעטונגס-אקציע איז געװען זעהר בעשװערט און האט זיך בעגרענצט נאר מיט אבהיטען, אז דאס פייער זאל זיך נישט אריבערכאפען אויף אנדערע בנינים. ביז אינדערפריה איז דאס גאנצע הויז פערברענט געװארען.

דער היזק פון די סחורות, װאס האבען זיך געפינען אין מאגאזין בעטרעפט 30 ביז 40 מיליאן פראנק.

הנחה-טאריף פאר א"י-סחורות אויף עגיפטישע אייזענבאהנען

קאַיראָ, (יט"א) די א"י-רעגירונג האט זיך געװענדעט צו דער עגיפטישער רעגירונג מיט דער ביטע איינצושטעלען אויף די עגיפטישע אייזען-באהנען פאר א"י-סחורות א הנחה-טאריף פון פראכט אויף דריי און-דרייסיג פראצ. ווי יט"א דערוויסט זיך, וועט די עגיפטישע רעגירונג נאכקומען דער דאזיגער ווענדונג.

דאנקזאגונג.

אונזערע טייערע קינדער פאר זייערע ברכות און מתנות צו אונזערער

זילבערנער האכצייט

דאנקען מיר פון טיפסטען הארץ און װינשען מיט זיי צוזאמען צו פייערן אונזער גאלדענע האכצייט און צו האבען פון זיי גרויס נחת

עלטערן גאלד.

קופאן 8

דריטע סעריע

פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פרעמיען-קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

ווייטערדיגע אנפאלען פון קוזיסטען אויף די יודען פון בארשא

וויען, 12 (טעלעגראפיש) פון רומענישען שטעטעל בארשא קומען אן ידיעות, אז כוליגאנעס זענען ווידער בעפאלען די היימלאזע יודען און פערוואונדעט פיל פון זיי. די פאליציי האט אינטערווענירט און ארעסטירט עטליכע פון די אנפאלער-

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען שבת קודש געשטארבען אין עלטער פון 67 יאהר, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועגעריז און טאנטע

נ"ע הינדע אשת ר' שלמה ז"ל גאטהעלף

(בת ר' ישעיה ריפינער ז"ל)

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 13 יולי 1930, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז צעגעלניאנא 10, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

„פארק העלענאוו"

היינט, זונטאג, דעם 13-טען יולי ד. י. ארדענט איין „הכח" יודישער טורן- און ספארט-פאראיין

א גרויסע יובילעאום-גארטען-פערווילונג

מיט א פערשידענארטיג פראגראם: א ראקעט אויף דער לבנה / ספארט-שאפקע, מיט'ן אנטייל פון די פארשטעהער פון דער לאדזער געזעלשאפט / עוואלוציעס פון אעראפלאנען / פייערווערק אויפ'ן וואסער / פאנטאן-לאמטעריע מיט ווערטפולע געווינסטען / אייגענער בופעט. / ארקעסטער אונטער דער ליימונג פון ה' דיר. טעאדאר רידער.

שרעקליכע טראמוואי=קאטאסטראפע אין בוענאס איירעס

א טראמוואי וואגאן מיט 65 פאסאזשירען אריינגעפאלען אין וואסער

ארע 65 פאסאזשירען דערטרונקען

ניו־יארק, 12. (א.ט.א.) פון בוענאס־איירעס מעלדעט מען וועגן א שרעקליכע טראמוואי־קאטאסטראפע. א טראמוואי־וואגאן, וואס איז געווען פול געפאקט ביז אויפ'ן לעצטען פלאץ מיט ארבייטער, וועלכע זענען געפאהרען צו זייער ארבייט איז מיט דער גאנצער קראפט פון א אפענער צוג־בריק אריינגעפאלען אין אמאזאנען־טייך, דער קאנדוקטאר וועלכער האט נאך אין לעצטען מאמענט בעמערקט אז די בריק איז אויפגעהויבען, האט געוואלט אפשטעלען דעם טראמוואי, אבער דער טארמאז איז קאליע געווארען און דער וואגאן מיט אלע פאסאזשירען זענען אריינגעפאלען אין וואסער. 65 פאסאזשירען זענען דערטרונקען געווארען, דערונטער 8 פרויען.

דייטשע מלוכה-געריכט פער־באטען די אנטיסעמיטישע תפילות אין טירינגען

לייפציג, 12 (טעלעגראפיש) פרייטאג איז גין מלוכה-געריכט פארגעקומען דער פראצעס וועגן די אנטיסעמיטישע תפילות וואס זענען איינגעפיהרט געווארען לבצטענס אין טירינגען.

דאס געריכט האט אנערקענט, אז די תפילות ווידערשפרעכען דער קאנסטיטוציע און האט זיי פערבאטען.

אינטערנאציאנאלער קאנגרעס פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען

זלמן רובאשאוו וועגען די אויגוסט-געשעהענישען אין א״י

שטאקהאלם, 12. (יט״א טעלעגראפיש). אויף דעם אינטערנאציאנאלען קאנגרעס פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען, איז מיט א רעדע ארויסגעטראטען זלמן רובאשאוו. ער האט ערקלערט, אז די אויגוסט – געשעהענישען אין ארץ־ישראל זענען אויסגעבראכען הויפטזעכליך דערפאר וואס די אראבישע עפענדים האבען מורא געהאט פאר'ן ווראוואכען פון די אראבישע מאסען. די ענגלישע ארבייטער־רעגירונג האט נישט ערפילט די האפנונגען וואס די א״י־ארבייטערשאפט האט מיט איהר פערבונדען. די ענגלישע קאלאניאל־בעאמטע אין א״י ווענדען ס'איז פרעמד דער ארבייטער־גייסט זענען נישט נאכגעקומען דער ארבייטערשאפט.

ווייטערדיגע פרטים וועגן בעריכט פון דער מאנדאט=קאמיסיע ביים פעלקער-בונד

לאנדאן, 12. (יט״א טעלעגראפיש). דער יט״א־קארעספאנדענט דערוויסט זיך, וועגן ווייטערדיגע פרטים פונ'ם בעריכט פון דער מאנדאט־קאמיסיע, די מאנדאט־קאמיסיע איז נישט מסכים מיט דעם שאו־בעריכט, וואס בעפרייט די רעגירונג פון יעדער פעראנטווארטליכקייט פאר'ן אויסברוך פון די געשעהענישען און האלט אז זי איז געווען ווענן ענערגיש. די מאנדאטען־מאכט דארף פיהרען איהר טעטיגקייט אין צוויי ריכטונגען א) העלפען שאפען די יודישע נאציאנאלע היים און ב) איינפיהרען זעלבסטפערוואלטונגס־אינסטיטוציעס. די אראבער מוזען אפער פערשטעהען – ווערט געזאגט אין'ם בעריכט – אז דאס צווייטע אהן דעם ערשטע איז אוממעגליך.

53 פערזאן געשטארבען פון זונען-שלאג אין אמעריקא

לאנדאן, 12 (ספ. טעל.) פון ניו־יארק מעלדעט מען וועגען אונערטרעגליכע היצען. אין סטאט יאווא איז נאטירט געווארען א טעמפעראטור פון 34 גראד. 53 פערזאן זענען געשטארבען פון זונען-שלאג. עס זענען אויך אומגעקומען איבער 1000 פערד.

א באמבע אין א טאקסובקע

פויזען, 12 (ספ. טעל.) אויפ'ן שאסע הינטער פויזען איז געפאהרען אין א טאקסובקע דער יודישער דאקטאר פיאטראווסקי מיט איינע זיינע פריינד.

א אומבעקאנטע פערזאן האט אין דער טאקסובקע געווארפען א באמבע. די באמבע האט אויפגעריסען און בעשעדיגט די טאקסובקע.

פון די פאסאזשירען האט קיינעם נישט געשאדט

אין דייטשלאנד הייצט מען שוין די אויוועגס

מינכען, 12. (א.ט.א.) אין אלגאו איז די טעמפעראטור מיט אמאל שטארק געזונקען. שבת פארמיטאג איז געווען גאר פינף גראד צעלזיוס. די איינוואוינער האבען אנגעהויבען צו הייצען די אויוועגס. אין די בערג איז ארויסגעפאלען א שניי.

קאלאניען=מיניסטער פאספילד וועגען ארץ=ישראל=פראבלעם

מאסען=אימיגראציע איז איצט נישט גינסטיג פאר יודען. — יודיש היימלאנד אבער נישט יודישע מלוכה. — ארץ=ישראל האט נישט קיין קרויז=באדען — אונבעגרינדעטע פאניק=שטימונג ביי די יודען

ניו־יארק, 12 [יט״א טעלעגראפיש].

אין נעכטיגען „פארווערטס" איז פערעפענטליכט א אינטערוויו מיט ענגלישען קאלאניען־מיניסטער לארד פאספילד.

לארד פאספילד האט ערקלערט, אז די לייבור־רעגירונג האט זיך פון דעם פלאן צו שאפען א נאציאנאלע היים פאר די יודען נישט אפגעזאגט. די עמיגראציע קיין ארץ־ישראל איז נישט אפגעשטעלט געווארען, נאר צייטווייליג אפגעהאלטען געווארען.

אויף דער פראגע מכוח דער סיבה פון דאזיגען שריט, האט לארד פאספילד ערקלערט, אז די לייבור־רעגירונג איז איבערצייגט, אז אין איצטיגען מאמענט איז א יודישע מאסען־עמיגראציע קיין ארץ־ישראל נישט גינסטיג פאר די יודען און נישט פאר די ציוניסטען; אפצוהאלטען צייטווייליג די עמיגראציע האט די ענגלישע רעגירונג בעוואויגען פאליטישע און עקאנאמישע מאטיווען. צו דעם צוועק איז ארויסגעגעבען געווארען די פעראָרדנונג צו זיכערען ווענינסטענס א קליינע יודישע עמיגראציע קיין ארץ־ישראל צי האט דאס אבער בערעכטיגט די יודען בעהערשט צו ווערען פון אזא פאניק אז צו שרייען אומעטום, אז די לייבור־רעגירונג האט זיי פערראטען, געבענדיגט אויף אזא אופן געוועהר אין דער האנד פון די אינערליכע און אויסערליכע שונאים?

דאס פערשפרייטען פון אזעלכע קלאנגען און די פאניק שטימונג בעווייזען, אז די יודען האבען פערלוירען יעדען זין פאר פראפארציע.

ווייטער האט לארד פאספילד ערקלערט, אז ער בעשולדיגט ווייצמאנען אין לאזען פערשפרייטען אזעלכע קלאנגען, אויך קען ווייצמאנען — האט פאספילד געזאגט — שוין 10 יאהר, אבער קיינמאל האב איך איהם נישט געזעהן אין אזא נערוועזען צושטאנד ווי איצט. איך בעשולדיג נישט ווייצמאנען, אז ער האט פערזענליך פערשפרייט אזעלכע קלאנגען, ער איז אבער שולדיג דערמיט, וואס ער האט נישט געפונען פאר נייטיג דיך בעשולדיגונגען געגען דער לייבור־רעגירונג אפצולייקענען, אדער ווענינסטענס זיי צו קארעגירען.

וואס איז ווידער שייך דער באדען־פראגע, האט לארד פאספילד ווייטער ערקלערט, אז אין ארץ־ישראל איז נישט פעראן קיין קרויז־לאנד און דעריבער מוז מען זארגען פאר די ארבעטלאזע אראבער.

לארד פאספילד לייקענט דאן אפ, אז ער האט אריינגעפיהרט ווייצמאנען אין א טעות. ער האט בלויז נישט געוואלט ארגאניזירען א קאנפערענץ צווישען ווייצמאנען און סימפסאנען, וואס איז אבער נישט צושטאנדגעקומען. לארד פאספילד ער־קלערט, אז ער האט ווייצמאנען נישט געגעבען א צוזאג אזא קאנפערענץ איינצואָרדנען, ער האט נאר געזאגט, אז אזא קאנפערענץ איז מעגליך. און וואס בין איך שולדיג, — פרעגט לארד פאספילד אז סימפסאן האט געביטען זיינע פלענער.

לארד פאספילד ערקלערט ווייטער, אז די ענגלישע רעגירונג איז פעראנטווארטליך פאר דער שאפונג פון א יודישע היימלאנד, אין ארץ־ישראל. מיר ווילען שאפען אין ארץ־ישראל א יודישע היימלאנד — אבער נישט א יודישע מלוכה. און אויב עס האנדעלט זיך וועגען א היימלאנד קענען דאך יודען נישט ערווארטען צו וועלען בעזעצען אין ארץ־ישראל א 12—14 מיליאן יודען. די איצטיגע אקציע פון די ציוניסטען מאכט נאך שווערער די אויפגאבען פון דער מאנדאטען־מאכט.

די מסיע פון סער סימפסאן האט לארד פאספילד ווייטער געזאגט האט נאר דעם צוועק צו אינפארמירען די לייבור־רעגירונג. די רעגירונג וועט בעטראכטען דאס ארץ־ישראל פראבלעם אויפ'ן יסוד פון סימפסאנ'ס אינפארמאציעס, אבער נישט אויפ'ן גרונד פון זיינע פלענער און עמפעהלונגען.

צום סוף האט לארד פאספילד אויסגעדריקט די האפנונג, אז נאכ'ן צוריקקעהרען פון סער סימפסאן וועלען די יודען האפענטליך זיך בערוהיגען.

ניו-יארקער „פארווערטס" צו-פרידען מיט לארד פאספילדס ערקלערונגען

ניו־יארק, 12 [יט״א טעלעגראפיש].

דעם אינטערוויו מיט לארד פאספילד האט דער „פארווערטס" געווידמעט א לייט־ארטיקעל אין וועלכען עס ווערט אויסגעדריקט צופרידענהייט מיט לארד פאספילדס ערקלערונג. די צייטונג שרייבט אונטער, אז פאספילד'ס אינטערוויו בעווייזט, אז ענגלאנד שטרעקט אויס א האנד צו שלום.

די געזיכטער פון די טויטע קינדער פערפאלגען איהם

צו דער קינדער=טראגעדיע אין ליבעק

האמבורג, 12. (א.ט.א.) לויט ווי עס איז מודיע דער האמבורגער אנצייגער, איז דער פראפעסאר דעיק, פון ליבעק, דער שולדיגער אין דער מאסען־שטערבליכקייט פון די קינדער, וואס זענען געאימפט געווארען מיט דעם אנטי־טובערקולאז פרעפאראט פון פראפ. קאלמעט פולשטענדיג צוזאמענגעבראכען, זייט וואכען האט ער שוין נישט גערעדט צו קיין מענש קיין ווארט. ער טראגט זיך ארום מיט זעלבסטמארד־געדאנקען.

ווי עס דערציילט זיין פרוי, פערפאלגען איהם די געזיכטער פון די טויטע קינדער און ער קען נישט געפינען קיין מנוחה.

שטאטיש טעאטער
ציגעל־גאס 63.

יאר XV.

אנפ. מ. מואה.

ג' אסטראלן פון דער ווילנער טרופע

היינט, זונטיק, דעם 13 יולי, 8.45 אוונט, פון 50 גר. ביז 3.50 זל.

יידנשטאט

פון אהרן צייטלין.

מארגן, מאנטיק, 14 יולי, 8.45 אוונט

„קדוש השם"

צאפאט

האטעל „SAVOY"

SÜDSTR. 12/14, tel. 51122

1 מינוט פון ים און קורהויז.

ניי־רעמאנטירט, נעפעגט. ערשטקלאסיגער שטרענג=כשר'ער רעסטאראן. צימערן מיט און אהן פענסיאן. מעסיגע פרייזען.

אונזער ליבען פריינד

יחזקאל וואלבערג

צו זיין חתונה מיט פרל.

פעלא שטייער

ווינשען מיר א הארציגען מזל־טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען

יאקוב צוקערמאן און בראניא פרענק

אין 20. יאָהרהונדערט נאָך נישט
ללאיד דזשאָרדזש וועגן אייביגן שלום און אמעריקאַנער קריזיס

לאויד דזשאָרדזש רעדט אַרום אין דער ווינער „נייער פֿרייער פּרעסע" די לאַגע, וועלכע עס האָט זיך געשאַפֿן אין דער וועלט-פּאָליטיק נאָך דעם, וואָס די פֿאַראייניגטע שטאַטען פֿון אמעריקאַ האָבען אויפֿ'ן פֿאָרשלאַג פֿון סענאַטאָר סמוט און זיינע חברים בעשלאָסען איינצופֿיהרען א הויכען צאָל אויף אויסלענדישע סחורות.

אייראָפּא — שרייבט לאויד דזשאָרדזש — האָט אין דער מלחמה פֿערלוירען צעהן מיליאָן מענשען, א חוץ דער גרויסער צאָהל אינוואַלידען, וועלכע זענען איצט נישט אַרבייטס-פֿעהיג און מוזען אויסגעהאַלטען ווערען מיט אַלע זייערע הצטרכות. דאָס פֿאָלקס-פֿערמעגען פֿון אַלע אייראָפּעאישע מלוכות האָט זיך שטאַרק פֿערקלענערט און מען האָט געמוזט מאַכען אין אמעריקאַ גרויסע הלואות, כּדי צו קענען אַרויסהאַלטען דעם לאַנגען קריג. אמעריקאַ פֿאָדערט היינט, אַז מען זאָל איהר אָפּצאָהלען די חובות, אָבער דאָס וועט מעגליך זיין נאָר דאַן, ווען אייראָפּא וועט האָבען וועמען צו פֿערקויפֿען די פּראָדוקטען פֿון איהר אַרבייט. אייראָפּא מוז זיך דערפֿאַר פֿיהלען זעהר בעאומרוהיגט, ווען זי זעהט, אַז אמעריקאַ פֿערשליסט איהרע טויערען פֿאַר אייראָפּעאישע סחורות און שניידט איהר אַזוי אַרום אָפּ די מעגליכקייט צו בעצאָהלען דעם אמעריקאַנישען פֿאָלק די חובות.

די בעאומרוהיגונג, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט די אייראָפּעאישע מלוכות, ווערט נאָך מעהר פֿערשטענדליך, ווען מ'קוקט זיך צו צו דעם ביזאַהריגען מצב. שוין ביז איצט האָט דער גרעסטער טייל מלוכות א פּאַסיווען האַנדעלס-בילאַנס אין פֿערקעהר מיט אמעריקאַ. די פּאַסיוויטעט אין דעם האַנדעלס-בילאַנס פֿון די איינציגע מלוכות שטעלט זיך פֿאָר אַזוי: דייטשלאַנד — 245 מיליאָן דאָלאַר, פֿראַנקרייך — 81 מיליאָן דאָלאַר, אַרגענטינאַ — 79 מיליאָן, אויסטראַליע — 109 מיליאָן, איטאַליע — 60 מיליאָן, קאַנאַדאַ — 425 מיליאָן און ענגלאַנד — 498 מיליאָן דאָלאַר. כּמעט אַלע אויסגערעכענטע לענדער זענען שולדיג אמעריקאַ א סך געלד. זיי מוזען יערליך יאָהר אויסצאָהלען גרויסע סומען אַלס פּראָצענטער. ווען זייערע סחורות וועלען איצט אויסגעשלאָסען ווערען פֿון דעם אמעריקאַנישען האַנדעלס-מאַרק, דאַן איז נישט פֿאָרויסצוזעהן פֿון וואַנען זיי וועלען נעהמען דאָס נויטיגע געלד, כּדי צו בעצאָהלען די פּראָצענטער. ס'איז אַזוי אַרום נישט קיין וואונדער, וואָס א חוץ רוסלאַנד האָבען כּמעט אַלע מלוכות אויסגעדריקט זייער פּראָטעסט געגען דעם נייעם אמעריקאַנישען צאָל-טאַריף.

נאַטירליך וועלען די מלוכות זיך נישט בעגנוגענען בלויז מיט פּאַפּירענע פּראָטעסטען. נאָר וועלען מיט אַלע מעגליכקייטען זיך ווערען געגען די פֿאָלגען פֿון דעם אמעריקאַנישען צאָל-טאַריף.

דער ערשטער האָט זיך געמעלדעט צום וואָרט דער דיקטאַטאָר פֿון איטאַליען מוסאָליני. אין דער „פּאָפּאָלאָ ד'איטאַליאַ" איז געווען אָפּגעדרוקט מוסאָליני'ס אַנ'ערקלערונג, וועלכע מען קען בעטראַכטען פֿאַר אַנ'אָפֿיציעלען קאָמוניקאַט. אַט זענען זיינע ווערטער:

„אין אייראָפּא לאָזט זיך בעמערקען א טענדענץ צו פֿערוואַנדלען די ווירטשאַפֿטליכע פּראָבלעם, וואָס איז געשאַפֿען געוואָרען דורך דעם נייעם אמעריקאַנישען צאָל-טאַריף, אין א פּאָליטישער פֿראַגע. פֿראַנקרייך וואָלט זיך גערן געשטעלט אין דער שפּיץ פֿון א „קרייץ-צוג" געגען אמעריקאַ, כּדי אַזוי אַרום ווידער צו בעקומען די אָנפֿיהרונג אין דער פּאָליטיק פֿון אייראָפּא. אָבער איטאַליע וועט זיך נישט אַריינלאָזען אין אַזאַ מאַנעוור. ס'איז בכלל נישט מעגליך צו שאַפֿען אַנ'איינהייטליכען פֿראָנט פֿון גאַנץ אייראָפּא. דערגעגען וועט זיך איטאַליע שטרעבען איהרע אייגענע וועגען."

איטאַליע — זאָגט מוסאָליני — וועט קויפֿען סחורה נאָר אין די לענדער, וועלכע וועלען ביי איהר נעהמען מאַרמאָר, אויטאָמאָבילען, זייד, וואָל און בכלל די אַלע סחורות, וואָס ווערען אַרויסגעפֿיהרט פֿון איטאַליע. אין אמעריקאַ וועט איטאַליע קויפֿען סחורה בלויז פֿאַר אַזאַ סומע געלד, וואָס איטאַליע וועט בעקומען פֿאַר די קיין אמעריקאַ פֿערקויפֿטע איטאַליענישע אַרטיקלען. ווען איטאַליע וועט נויטיג האָבען מעהר סחורה צו קויפֿען אין אויסלאַנד, דאַן וועט זי זיי קויפֿען אין אַנדערע לענדער. די איטאַליענישע שיפֿען וועלען אין פֿרעמדע האַפֿען-שטעט נאָר דאַן אַרויפֿנעהמען פֿרעמדע סחורות, ווען זיי וועלען האָבען די מעגליכקייט אויסצוקעהרען זיך מיט איטאַליענישע סחורות.

לאויד דזשאָרדזש גיט צו, אַז מוסאָליני וועט אַוודאי וואָרט האַלטען, אָבער א חוץ איטאַליע און רוסלאַנד, וואו עס רעגירען דיקטאַטאָרען און האָבען די מאַכט אַדורכצופֿיהרען זייער ווילען, קענען אַנדערע רעגירונגען נישט זיכער זיין, אַז זיי וועלען אויסשטאַנד זיין אמעריקאַ צו בעצאָהלען „מדה כנגד מדה". ס'איז א פֿאַקט, אַז כּמעט אַלע רעגירונגען שטעהען אויף שוואַכע פֿיס און האָבען מעהר אָדער ווייניגער שאַרפֿע קאָנפֿליקטען מיט די אייגענע פּאַרלאַמענטען, וואָס עס שוואַכט אָפּ זייער ענערגיע אויך כּלפּי חוץ.

פֿונדעסטוועגען — מיינט לאויד דזשאָרדזש — ווערט דער אמעריקאַנישער צאָל-טאַריף אַרויסרופֿען א קאָנטער-אַקציע אין א סך לענדער. אַזוי למשל אין ענגלאַנד וועט ער האָבען א גרויסען איינפֿלוס אויף דער ענטשיידונג פֿון דער פֿראַגע וועגען דעם פֿרייען האַנדעל. דער לאָרד ביווערברוק איז שוין לאַנג אַרויסגעטראָטען געגען דעם פֿרייען האַנדעל און געפֿאָדערט, אַז ענגלאַנד זאָל אַרומגעצוימט ווערען מיט א צאָל-מויער, וואָס זאָל נישט אַדורכלאָזען קיין פֿרעמדע סחורות. לאויד דזשאָרדזש זאָגט, אַז ער איז שטענדיג געווען א שאַרפֿער געגנער פֿון אַזאַ אַרט אָפּשליסען זיך פֿון דער ברייטער וועלט און טאַקע דערפֿאַר בעדויערט ער, וואָס דאָס נייע אמעריקאַנישע צאָל-געזעץ טרייבט ענגלאַנד אויפֿ'ן וועג פֿון לאָרד ביווערברוקס פּאָליטיק, ווייל עס איז נישט קיין שום ספֿק, אַז ער וועט איצט אין ענגלישען פֿאָלק בעקומען מאַסען אַנהענגער.

אין גענוא — פֿיהרט לאויד דזשאָרדזש אויס אין זיין אַרטיקעל — זענען זיך צונויפֿגעקומען כּאָכמענער אויפֿ'ן ווירטשאַפֿטליכען געביט פֿון דער גאַנצער וועלט א חוץ פֿון רוסלאַנד און אמעריקאַ. אַלע זענען געקומען צום שלום, אַז אין שווערען עקאָנאָמישען קריזיס איז שולדיג דער הויכער צאָל, וואָס אַלע מלוכות האָבען איינגעפֿיהרט. מען מוז אַלזאָ שטרעבען ביסלעכווייז צו פֿערקלענערען דעם צאָל. די פּאַציפֿיסטען האָבען אויך דערצו מסכּים געווען, בעהויפּטענדיג, אַז פֿון צאָל-קאָנפֿליקטען קומען אָפֿט אַרויס די גרעסטע מלחמות, אָבער זיי מוזען אַלע האָבען געדולד. זייער צייט איז נאָך נישט געקומען. אפֿשר וועט זי בכלל אין [illegible] צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט נישט קומען: דער „היינט" געהערט דעם סענאַטאָר סמוט...

די טראַגעדיע פֿון באָרשאַ

בוקאַרעשט, (יט"א) „אַדעווערול" ברענגט א אויספֿיהרליכען בעריכט איבער דער לאַגע אין דעם אָפּגעברענטען יודישען שטעטעל באָרשאַ. דאָס גאַנצע שטעטעל, שרייבט דער ספּעציעלער שליח פֿון „אַדעווערול" איז איין גאַנצע בראַנד-וויסטע. שטיקער פֿון פֿערברענטע געגענשטאַנדען, סחורות, פֿערקויהלטע פּגרים פֿון בהמות, און געפֿליגעל פֿיהלען אָן אַלע גאַסען. די איינוואוינער פֿון שטעטעל געפֿינען זיך אונטער'ן פֿרייען הימעל, ווייל בלויז א קליינער טייל פֿון זיי איז אויפֿגענומען געוואָרען פֿון קרובים און בעקאַנטע אין די אַרומיגע שטעטלעך. לעבענס-מיטעל ברענגט מען פֿון אַרום. אָבער בלויז די קינדער ווערט מען עסענדיג. די ערוואַקסענע פֿערציכטען אויף שפּייז. טיפֿען טרויער לעזט מען אין זייערע געזיכטער. די היזקות ווערען געשאַצט אויף פֿופֿציג מיליאָן לעי. בלויז א קליינער טייל איז געווען פֿערזיכערט. דאָס פֿינאַנץ-מיניסטעריום האָט אַסיגנירט א האַלב מיליאָן לעי אויף שנעלע הילף.

דער פּרעזידענט פֿון דער „אוניאָן פֿון רומענישע יודען" ד"ר. ווילהעלם פֿילדערמאַן האָט אָנגעהויבען אַן אויספֿאָרשונג איבער די סיבּה פֿון דער מוראדיגער שׂרפֿה.

באַנדיטיזם אין צפֿון-ארץ-ישראל
אַראַבישער פּאָליציאַנט ערמאָרדעט

ירושלים, (יט"א) די פּאָליציי האָט בעקומען אינפֿאָרמאַציעס אַז אין אַראַבישען דאָרף גוש-חלב בעהאַלט זיך אויס א רייבער-באַנדע. די פּאָליציי האָט אָרגאַניזירט אַן אָבלאַווע, בעת וועלכער עס איז אין צוזאַמענשטויס פֿערוואונדעט געוואָרען דער צפֿת'ער אַראַבער אַבו-זואַיאַ. ער איז איינגעזעצט געוואָרען אין תּפֿיסה. לויט דער פֿעראָרדנונג פֿון דער מאַכט זענען אויך אַרעסטירט געוואָרען עטליכע נאָטאַבלען פֿון גוש-חלב.

ירושלים, (יט"א) וועגען-פֿאָהרער זענען אויף דעם וועג צווישען צפֿת און עכּו בעפֿאַלען צוויי רייטענדע פּאָליציאַנטען, איינער פֿון זיי דער אַראַבער טור-באַש איז דורך די באַנדיטען ערמאָרדעט געוואָרען. די אָנפֿאַלער זענען בלי ספֿק מיטגלידער פֿון א רויבער-באַנדע וועלכע האָט לעצטענס ווידער אָנגעהויבען גראַסירען אין צפֿון ארץ-ישראל.

אַראַבער-אונטערצינדער
ווילען ערלעדיגען שאָדען-ערזאַץ מחוץ דעם געריכט

ירושלים, (יט"א) עס האָט זיך אָנגעהויבען דער פּראָצעס פֿון א גרופּע אַראַבער פֿון דאָרף בית-צפֿפֿה, וועלכע האָבען בעת די אויגוסט-אומרוהען אונטערגעצונדען די יודישע פֿאָרשטאָט פֿון ירושלים, מקור-חיים. די אַראַבער האָבען ערקלערט אַז זיי זענען גרייט ענטגעגענצוקומען די יודישע פֿאָדערונגען מחוץ דעם געריכט. דער ריכטער האָט דערויף מסכּים געווען, און געגעבען די אָנגעקלאַגטע 21 טאָג צייט אויף צו קומען צו אַנ'אויסגלייך מיט די געליטענע יודען.

4000 אַנטי-טיפֿוס-אימפֿונגען אין עמק-יזרעאל

ירושלים, (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט די עטליכע צעהנדליג טיפֿוס-פֿאַלען וואָס זענען רעגיסטרירט געוואָרען אין עמק יזרעאל, איז דורכגעפֿיהרט געוואָרען אַן אַלגעמיינע אַנטי-טיפֿוס-אימפֿונגס-אַקציע, סך-הכּל זענען געאימפֿט געוואָרען פֿיר טויזענד עמק-איינוואוינער. די אַקציע האָבען דורכגעפֿיהרט געמיינזאַם די סאַניטאַר-מאַכט פֿון דער רעגירונג מיט דעם געזונדהייטס-דעפּאַרטאַמענט פֿון דער יודישער אַגענטור.

דריטער וועלט-קאָנגרעס פֿון ליבעראַלען יודענטום

לאָנדאָן, (יט"א) פֿון 19-טען ביז'ן 22-טען יולי וועט דאָ פֿאָרקומען דער דריטער קאָנגרעס פֿון יודיש-ליבעראַלען וועלט-פֿערבאַנד. אין קאָנגרעס וועלען זיך בעטייליגען דעלעגאַציעס פֿון א ריהע לענדער.

אוריאל אַקאָסטאַ אין „הבימה"
אַל. גראַנאָווסקי וועט די פּיעסע רעזשיסירען

בערלין, (יט"א) „הבימה" האָט אָנגעהויבען איינשטודירען די דראַמע „אוריאל אַקאָסטאַ" פֿון קאַרל גוצקאָוו. די רעזשי האָט איבערגענומען ה' אַלעקסאַנדער גראַנאָווסקי, געוועזענער לייטער פֿון יודישען אַקאַדעמישען מלוכה-טעאַטער אין מאָסקווע. די דראַמע האָט איבערזעצט אין העברעאיש ד"ר שאול טשערניכאָווסקי. די בינע-אויסשטאַטונג איז אָנגעטרויט געוואָרען ראָבערט פֿאַלק. די מוזיק האָט געשריבען ה' קאַרל ראַטהויז.

אין די נאָהנטסטע טעג ענדיגט „הבימה" די איינשטודירונג פֿון שעקספּיר'ס „ווי איהר ווילט" אונטער דער רעזשי פֿון מ. טשעכאָוו.

דער הימעל לייטערט זיך
די גוטע קאָניונקטור פֿאַר די דעקלאַסירטע יודען אין ראַטען-רוסלאַנד

(א בריף פֿון רוסלאַנד)
ספּעציעל פֿאַר'ן „נייעס פֿאָלקסבלאַט"

סאָוויעט-רוסלאַנד איז א וואָלקענדיגער הימעל. אַמאָל פּאַסירט, אַז די וואָלקענס צוגעהן זיך, ווערט דער הימעל לויטערער, בעווייזט זיך אויף א קורצע צייט די זון, הויבען די מענשען זיך אָן צו פֿיהלען אביסעל מונטערער. ביז עס רוקען זיך ווידעראַמאָל אָן די שווערע וואָלקענס, ווערט אַלעס ווידעראַמאָל צוגעגאָסען, ווערט די לופֿט ווידעראַמאָל שווער צום אָטעמען.

איצט איז אין ראַטען-רוסלאַנד די צייט ווען די וואָלקענס זענען זיך אויף א קורצע צייט צוגאַנגען פֿאַר דעם דעקלאַסירטען יודען. איצט, נאָך שווערע עטליכע יאָהר פֿון הונגער און האָפֿנונגס-לאָזיגקייט, האָט די זון זיך טיילווייז אָנגעהויבען דורכצושלאָגען אין דעם יודישען שטעטעל. קיינער קען נישט זאָגען ווי לאַנג עס וועט נעמען ביז די כמאַרעס וועלען זיך ווידער צוזאַמענציהען. דערווייל איז אָבער איצט אין ראַטען-פֿערבאַנד ענטשטאַנען א מאָמענט, ווען די געדריקטע, דערנידעריגטע און אויסגעהונגערטע יודען פֿון די שטעטלעך האָבען צייטווייליג די מעגליכקייט איבערצוכאַפּען דעם אָטעם.

די ראַטען-רעגירונג האָט זיך איצט גענומען אומקוקען אויף דער שווערער און אומנאַטירליכער לאַגע פֿון דעם דעקלאַסירטען יודענטום. אומקוקען נישט בלויז דורך קאָלאָניזאַציע, נאָר דורך א רייהע פּלענער, וואָס דאַרפֿען פֿערבעסערען די רעכטליכע און עקאָנאָמישע לאַגע פֿון די דעקלאַסירטע יודען טאַקע אויף גופֿא. נישטאָ דער טאָג איצט, ווען עס זאָל נישט ערשיינען אין ראַטען-פֿערבאַנד א נייער צירקולאַר, א נייער בעפֿעהל, א נייע פֿעראָרדנונג, וועלכער זאָל דירעקט צי אומדירעקט נישט פֿערלייכטערען די לאַגע פֿון די דעקלאַסירטע יודען אין די שטעטלעך. יודען, וואָס ווילען איצט ווערען האַנדווערקער, קענען איצט ווערען האַנדווערקער אָהן שום שוועריגקייטען און נאָך מיט א געוויסער מיטהילף מצד די אָרטיגע סאָוויעטען. יודען, וואָס ווילען בלייבען אין זייערע שטעטלעך און זיך פֿערנעמען דאָרט מיט גערטנערייא, אָדער אַנדערע קליינע ערד-אַרבייט, בעקומען איצט ערד אַרום די שטעטלעך, כּדי זיי זאָלען נישט דאַרפֿען וואַנדערען אין די ווייטע יודישע קאָלאָניעס. יודען וואָס ווילען ווערען קאָלאָניסטען קענען איצט אויף א ברייטען אופֿן זיך איבערפּעקלען קיין קרים, און זיי ווערען גלייך ערקלערט אַלס אויס „לישענצעס" און זיי בעקומען גלייך אַלע פּריווילעגיעס און ווערען צוגלייך מיט אַלע איינגעזעסענע פּויערים. יודישע קינדער — קינדער פֿון דעקלאַסירטע און קינדער פֿון האַנדווערקער זענען שוין איצט נישט מחוץ למחנה אין די אַרבייטס-בירזשעס. מען רעגיסטרירט זיי איצט אויף די אָרטיגע בירזשעס צוגלייך מיט קינדער פֿון אַרבייטער. מען אָרדנעט זיי איין אויף אַרבייט אין פֿאַבריקען און וואַרשטאַטען צוגלייך מיט קינדער וועמענס עלטערען זענען געווען פּראָלעטאַריער פֿאַר בני פּראָלעטאַריער.

דאָס אַלעס איז ניי איצט אין ראַטען-פֿערבאַנד. ביז איצט איז עס נישט געווען. בלויז מיט א פּאָר מאָנאַטען צוריק איז נישט סתם א דעקלאַסירטער יוד געווען פּסול און הפקר אין ראַטען-פֿערבאַנד, נאָר אפֿילו איינער, וואָס איז א האַנדווערקער. מען האָט האַנדווערקער געוואָרפֿען פֿון זייערע אַרטעלען אויף רעכטס און לינקס. מען האָט אויף זיי אַרויפֿגעלעגט שטייערען, פּונקט ווי זיי זאָלען זיין די אמת'ע קאַפּיטאַליסטען. מען האָט די יודישע האַנדווערקער-קאָאָפּעראַטיווען לעצטען ווינטער חרוב געמאַכט אין בלויז עטליכע מאָנאַטען. און קינדער פֿון דעקלאַסירטע און פֿון האַנדווערקער — די האָט די אַרבייטס-בירזשע קיינמאָל נישט אויפֿגענומען. קיינמאָל האָבען זיי נישט געהאַט קיין שאַנס געשיקט צו ווערען אויף אַרבייט אין א פֿאַבריק, אָדער ערגעץ אַנדערשוואו.

איצט האָט זיך די לאַגע געביטען. נאָך סטאַלינ'ס שריט צוריק אין דער קאָלעקטיוויזאַציע, האָט זיך אָנגעהויבען דאָס געהן צוריק איבער דער גאַנצער ליניע פֿון דער אינערליכער סאָוויעטישער פּאָליטיק. עס האָבען אָנגעהויבען וועהען מילדערע ווינטען נישט בלויז פֿאַר די פּויערים אין דאָרף, נאָר אויך פֿאַר האַנדווערקער אין שטאָט און נישט בלויז פֿאַר האַנדווערקער, נאָר אפֿילו אויך פֿאַר קליינע פּריוואַט-הענדלער, וואָס זענען נאָך דאָ און דאָרט געבליבען, ווי איינציגע אָאַזען אין דער מדבּר.

און עס איז געווען אומפֿערמיידליך, אַז אַט אין דעם מאַרש אויף צוריק זאָל מען פֿערגעסען אין דעם דעקלאַסירטען יודישען שטעטעל. עס איז געווען אומפֿערמיידליך, אַז דאַן ווען די אַלגעמיינע רעפֿאָרמען אין לאַנד ווערען מילדער, זאָל דאָס יודישע שטעטעל בלייבען אין דער זעלבער רעכטלאָזיגקייט, אין וועלכער זי זינקט פֿאַר די לעצטע עטליכע יאָהר, א רעכטלאָזיגקייט וואָס איז נישט געווען שטאַרק צום פֿערטראָגען פֿון דער ראַטען-רעגירונג, וועלכע האָט שטענדיג אין איין טענה'ן מיט דער וועלט אַז ביי איהר לעבען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, ווי אין א גן-עדן.

איז געקומען דער איבער-ברוך, דער איבערבראָך אויף א ברייטען מאַסשטאַב. ראַטען-רוסלאַנד ווייסט נישט פֿון קיין מיטעלמעסיגקייט. אַלעס וואָס זי טוט, טוט זי אויף א גרויסען פֿאַרנעם. פֿיהרט זי דורך רעפּרעסיעס — איז עס אויף א גרויסען מאַסשטאַב. בויט זי איהר אינדוסטריע — איז עס מיט א וואַגהאַלזיגער ריזיקירונג. מאַכט זי אַנ'אָנגריף אויפֿ'ן פּויער, איז דער אָנגריף אַזאַ, אַז דיזע רעזולטאַטען וועט מען אין לאַנד פֿיהלען פֿאַר יאָהרען און יאָהרען. הויבט זי אָן צו מאַכען פֿערמילדערונגען ספּעציעל פֿאַר יודישע דעקלאַסירטע, זענען די דאָזיגע פֿערמילדערונגען ברייטע און מיט דער פֿולער האַנד.

ראַטען-רוסלאַנד איז א לאַנד פֿון שטענדיגע עקסטרעמיטעטען. שטענדיג געהט זי פֿון איין עקסטרעם צום אַנדערען. קיינמאָל איז ביי איהר נישטאָ קיין גאָלדענער מיטעלוועג. קיינמאָל קען מען אויך ביי איהר נישט וויסען און זי אַליין ווייס עס אויך נישט, ווען איין עקסטרעמע פּאָליטיק וועט זיך ענדיגען און ווען עס וועט זיך אָנהויבען די צווייטע עקסטרעמע פּאָליטיק, וואָס איז פּונקט אין געגענזאַץ צו דער ערשטער.

אַט די דאָזיגע עקסטרעמע וואַקלענישען פֿון דער ראַטען פּאָליטיק, אַט דאָס דאָזיגע איבערגעהן פֿון עקסטרעמע רעפּרעסיעס צו עקסטרעמע מילדקייט און פֿערקעהרט מוז ווילענדיג און נישט-ווילענדיג אַרויסרופֿען די פֿראַגע פֿון וואַנען וועלען די איצטיגע פֿערלייכטערונגען פֿון די דעקלאַסירטע יודען אָנהאַלטען? צי וועלען טאַקע די הימלען אין דעם יודישען שטעטעל בלייבען אויסגעלייטערט אויף א לענגערער צייט? צי זיי זענען טאַקע די איצטיגע פֿערמילדערונגען פֿאַר די שטעטעלדיגע יודען שטענדיגע, אָדער בלויז צייטווייליגע, בלויז אַנ'עפּיזאָד אין דער סאָוויעטישער אינערליכער פּאָליטיק, וואָס שטענדיג פֿליסט זי, און קיינמאָל שטעהט זי נישט אויף אַנ'אָרט.

א פֿעסטען און קאָנקרעטען ענטפֿער אויף דער דאָזיגער פֿראַגע קען איצט אין ראַטען-פֿערבאַנד קיינער נישט געבען. יענע, וואָס ווייסען דאָ אויסגעצייכענט גוט די יודישע לאַגע, ווייסען אויך, אַז אין ראַטען-פֿערבאַנד איז נישטאָ אַזאַ זאַך ווי שטענדיגקייט. היינט איז די קאָניונקטור אין לאַנד אַזאַ, אַז מען קען זיך ערלויבען א דרוק צו טאָן דעם נישט-פּראָלעטאַרישען עלעמענט. דריקט מען אים אויף וואָס די וועלט שטעהט. מאָרגען קוקט מען זיך אַרום און מען טאָר אַזוי שטאַרק נישט דריקען, ווייל דאָס שאַדט דער עקאָנאָמיק פֿון לאַנד. מאַכט מען א פּאָר שריט צוריק און מען ווערט מילד. איבערמאָרגען זעהט מען, אַז מען האָט צופֿיל אָפּגעלאָזט די לייצעס, ווערט מען ווידער עקסטרעם און מען הויבט ווידער אָן די סדרה פֿון דריקען.

אַזאַ איז די זיגזאַגישע ליניע פֿון דער סאָוויעטישער פּאָליטיק בנוגע איהר אינערליכער עקאָנאָמיק און איהרע אייגענע בירגער. און די דאָזיגע ליניע, כאָטש זי אַליין איז די סאַמע אומקלאָרסטע אפֿילו פֿאַר די

(ווייטער זעה 6-טע ז"ס)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער פאלקסבלאט

באנקראטן, אויסגלייכן און פראלאנגאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

אהרן פרושינאווסקי, (רייסערייו און שפינערייו אויף פיעטריקאווער 220) האט זיך געווענדעט אין האנדעלס־געריכט ווענען בעשטימען איהר א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען. די פירמע עקזיס־טירט זייט'ן יאהר 1909. און געהערט צו גלייכע טיי־לען פרושינאווסקי און זיין פרוי מינא. די פירמע האט א גוטען שם און איז געווען פינקטליך אין איהרע צאהלונגען. אין 1929 איז פארגעקומען א שרפה און די פירמע האט געליטען א שאדען פון צוויי הונדערט טויזענד זל. ווייל די פאבריק איז נישט געווען אסעקורירט. דער בילאנס אויפ'ן 15־טען יוני שליסט זיך מיט דער סומע 592 טויזענד זל. די חובות בעטרעפען אנ'ערך 200 טויזענד זל. א העלפט פון אומבעוועגליכען גוט בעטרעפט 350 טויזענד זל.

* * *

מיכאל גארדאן און סטאניסלאוו גארהאן (לעד־רער־געשעפט לאגעווניצקא 23) זענען ערקלערט געווארען פאר באנקראט. מיכאל האט אויסגעשטעלט סטאניסלאוו האט זשירירט וועקסלען פאר סחורה. פאר זיי זענען שולדיג געבליבען אברהם בארענשטיי־נען 16 טויזענד זל. און פראטעסטירטע וועקסלען און פיר טויזענד זלאטעס אפען. דער טערמין פון באנקראט איז פעסטגעשטעלט געווארען אויפ'ן 7 יוני. אלס ריכטער־קאמיסאר איז בעשטימט גע־ווארען י. פעטער.

* * *

דאס האנדעלס־געריכט האט אפגעוואגט חנה רייזעל עפשטיין, (אפטייק ־ סקלאר, זשגאווסקא 5), צו פראלאנגירען די צאהלונגען, זי האט אנגעקלאגט די רעציזיע און אפעלאציע־געריכט. דער עקספערט האט געשאצט די סחורות מיט דרייסיג פראצענט אונטער'ן פרייז און האט פעסטגעשטעלט, אז דער אקטיוו איז גרעסער פונ'ם פאסיוו מיט צעהן טויזענד זל. נעהמענדיג דערצו און בעטראכט אז דאס גע־שעפט געפינט זיך אין א גוטען ארט, האט דאס אפע־לאציע־געריכט ערטיילט א פראלאנגאציע פון די צאה־לונגען אויף 3 חדשים, פון 6־טען יוני 1930. איצט האט דאס האנדעלס־געריכט בעשטימט אלס ריכ־טער־קאמיסאר דעם האנדעלס־ריכטער האמבורג.

* * *

אנהויב מאי האט די פאבריק פון וואל־אויס־ארבייטונגען יאנאס און פרענטקי, (פיעטריקאווער 70) זיך געווענדעט אין האנדעלס־געריכט ווענען פרא־לאנגירען איהר די צאהלונגען. דער בילאנס אויפ'ן 16 מאי האט זיך געשלאסען מיט דער סומע 499000 זל. דער קאפיטאל האט בעטראפען 115.000 זל. דער עקספערט האט פעסטגעשטעלט דעם בי־לאנס אויף 354,000 זל. און די פערפליכטונגען — 294.000 זל. דאס געריכט האט ערטיילט דער פירמע א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים פון 11 יולי.

* * *

די פירמע בראון און פאבריקאנט (ציגעל־גאס 31) האט דעם 5 אפריל בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף דריי חדשים. איצט ווען דער טערמין איז אפגעלאפען האט די פירמע איינגעזעהען אז זי קען נישט גענצליך ערלעדיגען די קרעדיטא־רען און האט פארגעשלאגען אנ'אויסגלייך לויט וועל־כען דער חוב זאל פערקלענערט ווערען אויף 60 פראצענט און די רעשט זאל אויסגעצאהלט ווערען אין פערלויף פון צוויי יאהר.

דאס האנדעלס־געריכט האט דעם אפמאך בע־שטעטיגט.

* * *

אין נאוועמבער האט זיך די פירמע "ארעל־פרערע" (פיעטריקאווער 65) געווענדעט אין גע־ריכט ווענען פראלאנגירען איהר די צאהלונגען. דאס געריכט האט די ווענדונג אפגעווארפען. די פירמע האט דערלאנגט אנ'אפעלאציע. דערווייל איז די אין דער צווישען־צייט ערקלערט געווארען פאר באנ־קראט און האט די אפעלאציע צוריקגעצויגען.

* * *

אין דעצעמבער האט דאס האנדעלס־געריכט אפגעווארפען די ווענדונג פון דער פירמע "מ. קיר־שטיין" (פריוואטע־פלאץ 7) ווענען פראלאנגאציע פון די צאהלונגען. דאס געריכט האט די ווענדונג אפגעווארפען און קירשטיין האט דערלאנגט אנ־אפע־לאציע. און אפעלאציע־געריכט האט קירשטיין אויפ געוויזען, אז זיין אקטיוו איז גרעסער פונ'ם פאסיו, מיט 84.000 זל. און אז די קרעדיטארען זענען מסכים אויף א פראלאנגאציע. דאס אפעלאציע־גע־ריכט האט איהם דאן ערטיילט א פראלאנגאציע אויף 3 חדשים, פונ'ם 4 אפריל.

איצט איז קירשטיין ארויסגעטראטען מיטא פארשלאג ווענען א גוטווילינען אפמאך. דער חוב וועט בעצאהלט ווערען אין פולע 100 פראצענט אין 4 גלייכע ראטעס, יעדען האלבען יאהר. דאס גע־ריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

די אקצ.־געזעלשאפט עמיל וויקע (גאט־האב־מאנופאקטור קאפערניק 26) האט דעם 17 דעצעמ־בער בעקומען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים, און דעם 18 מערץ — ווידער אויף 3 חדשים, פאר דער צייט האט די פירמע אויס־געצאהלט חובות 35.000 זל. איצט האט דאס גע־ריכט ערטיילט דער פירמע א פראלאנגאציע צום דריטען מאל אויף 3 חדשים.

* * *

די פירמע "לעאן פרוכטנארטען" האט דריי מאל בעקומען פראלאנגאציע פון די צאהלונגען, איצט האט דאס געריכט די פראצעדור פון צאהלונגס־פראלאנגאציע אפגעשאפט. ווייל דער טערמין איז שוין פאריבער.

פראצעס ווענן א פאר'מלחמה'דיגן חוב

די אקציען־געזעלשאפט "קרושע און ענדער" איז פארן קריג געשטאנען אין האנדעלס־בעציהונגען מיט דער פאריוער אפטיילונג פון דער רוסלענדישער באנק פאר האנדעל און אינדוסטרי. ביים אויסברוך פון קריג איז די פירמע שולדיג געבליבען דער באנק קרוב צו א האלבען מיליאן פראנק, וואס בעטרעפט ביים איבערעכענען אויף אונזער וואַ־לוטע 175,000 זלאטעס.

ווען די באנק און רוסלאנד זענען פערמלוכהשט געווארען איז די פאריוער אפטיילונג פון דער באנק איבערגעגעבען געווארען אונטער א צייטווייליגער פערוואלטונג. דער פערוואלטער איז ארויסגעטראטען אין הינען קרייז־געריכט מיט א תביעה צו דער פירמע "קרושע און ענדער".

פאר'ן בעטראכטען דעם פראצעס האט דאס קרייז־געריכט געמוזט פעסטשטעלען אנ'אנדער ענין: ארוואקאט זילבער פון ווארשא איז ארויסגעטראטען אין נאמען פון ה' קוטשא (וועלכער איז דורך דער פוילישער מאכט בעשטימט געווארען אלס ליקווידא־טאר פון דער רוסישער באנק אין פוילען) און האט געפאדערט אז די 175.000 זל. זאלען צוגעמשפט ווערען נישט דעם פראנצויזישען ליקווידאטאר, נאר איהם. דאס געריכט האט דערלאנט ארוו. זילבער אלס צד, דאס אפעלאציע־געריכט האט דעס בעשלוס בעשטעטיגט. איצט וועט דער ענין בעטראכט ווער־דען אין הינען קרייז־געריכט ביים אנטייל פון דריי צדדים.

די פירמע "קרושע און ענדער" בעהויפטעט אז לויט'ן שלום־אפמאך מיט רוסלאנד דארפען אלע אפרעכנונגען ווענען פארמלחמהדיגע חובות צווישען פוילישע און רוסישע בירגער פארקומען אין א ספע־ציעלער אפרעכנונגס־קאמיסיע, זי האלט דעריבער אז דער פראצעס קען אין קרייז־געריכט נישט בעטראכט ווערען, אין די סוחרישע קרייזען האט דער דאזיגער פראצעס ארויסגערופען א גרויסע פער־אינטערעסירונג.

זעלבסטמארד פון א טענצערין

צוליב אנ'אומגליקליכער ליבע

(2) פרייטאג פריה האבען די געסט פון גראנד האטעל דערהערט געשרייען און קרעכצען פון קאַ־רידאר אויפ'ן 4. שטאק. ווען די דינערשאפט איז אנגעקומען האבען זיי געטראפען ליגען די פארטער־צערין פון "מאלינאווא" זאל סטעפאניא א־לניצקא, מיט א פלעשעל אין האנד, קרעכצענדיג פון ווייטאג. מ'האט באלד צו איהר ארויסגערופען די פאגאַ־טאוויע, פון דער קראנקען־קאסע וועלכע האט די זעלבסטמערדערין אין א שווערען צושטאנד אפגע־פיהרט אין שפיטאל.

די אויספארשונג וועלכע איז פערפיהרט געווא־רען האט פעסטגעשטעלט פאלגענדעס: די זעלבסט־מערדערין, א מיידעל פון 23 יאהר איז געבוירען אין לעמבערג, קיין לאדז איז זי געקומען ד. 1 יולי, זיי־ענדיג אנגאזשירט אלס פארטענצערין אין "ביא־ליגאזא". אין א קאבארעט אין פשעמישל האט זי זיך בעקענט מיט א מלוכה־בעאמטען און האט זיך אין איהם פערליבט און פער'אבט. דערווייל האט זי געמוזט לויט'ן קאנטראקט ארויספאהרען קיין לאדז, דער חתן איז געקומען צו גאסט קיין לאדז און דא האבען זיי בעשטימט דעם טערמין פון דער חתונה אויף אקטאבער. א פאר טעג שפעטער נאך זיין אוועקפאהרען האט א־לניצקא בעקומען א אנאנימען בריף אין וועלכען מ'טיילט איהר מיט, אז איהר חתן האט א פרוי מיט צוויי קינדער. זי האט באלד טעלעגראפיש ארויסגערופען דעם חתן קיין לאדז, ער איז געקומען און אין צימער נומער 38 פון גראנד־האטעל, וואו א־לניצקא האט געוואוינט האט זיך אפגעשפילט א טראגישע סצענע. דער חתן האט זיך געמוזט מודה זיין, אז ער האט טאקע א פרוי מיט צוויי קינדער. ער האט אבער ערקלערט אז ער וועט זיך מיט איהר גט'ן און חתונה האבען מיט א־לניצקא. סוף כל סוף איז צווישען זיי פארגע־קומען א קריגעריי און זיי זענען זיך פונאנדערגעגאַ־נגען, א פאר טאג איז זי ארומגעגאנגען ווי א צער־מישטע און צום סוף איז זי בעגאנגען איהר פערצווייי־פעלטען שריט. אין שפיטאל האט זי געבעטען אז מ'זאל צו איהר ארויסרופען איהרע עלטערען פון לעמבערג. ווען די עלטערען זענען געקומען איז זי שוין געווען טויט.

נעכטען איז פארגעקומען די לויה.

ענטדעקט א גרויסע באן־אפערע אין ווילנא

א לאדזשער פירמע געליטען פון דער אפערע

מיט א צ"ט צוריק איז ענטדעקט געווארען גרויסע מיספרויכען וואס ווערען מסדר אויסגעפיהרט אויף די באהנען. מען האט דאן אויך פעסטגעשטעלט, א פאל אז קיין ווילנע זענען אנגעקומען עטליכע קאסטענס וייד־סחורה און אויפ'ן באן האט מען די סחורה ארויס־גענומען פון די קאסטענס און אויף דעם ארט אנגעש־טאפט מיט שמאטעס.

דער דאזיגער פאל האט געדינט פאר דער ווילנער געה"ם־פאליציי אלס ריכט־ליניע אויף וועלכער ס'איז אוועק די אויספארשונג. ס'איז אויך קלאהר געווען, אז דא ארבייט נישט איין מענש אדער צוויי, נאר א גוטע ארגאניזירטע און אויסגעארבעטע באנדע מיט דער פערשטענדיגונג פון געוויסע באהן־בעאמטע.

בעת דער אויספארשונג איז שוין פעסטגעשטעלט געווארען די זיבן קאסטענס וייד־סחורה אויף א סך־מע פון 21 טויזענד גילדען האט ארויסגעשיקט קיין ווילנע א לאדזשער פירמע אויף א נאכנאהמע, דורך די באנק "ספולעק זאראבקאוויך".

די פירמע האט בעקומען 500 גילדען האנד־געלד און דאס איבריגע האט זי געדארפט בעקומען ביים אפנעהמען די סחורה. עס זענען אבער אריבער א פאר וואכען און די לאדזשער פירמע האט נישט בעקו־מען דאס געלד און נישט די סחורה. די פירמע האט זיך דאן פערשטענדיגט מיט די באנק "ספולעק זא־ראבקאוויך" און בעקומען אנ'ענטפער, אז קיין געלד איז אין באנק פאר די דערמאנטע סחורה נישט איינ־געפלאסען.

די פירמע האט זיך דאן פערשטענדיגט מיט דער ווילנער באהן־דירעקציע און דא האט זיך ארויס־געוויזען דער גאנצער שווינדעל. די אויספארשונגס־מאכט איז שוין געלונגען פעסטצושטעלען, אז די סחורה האט אפגענומען אויפ'ן באהן א געוויסע פריי־ליין אן א גראשען געלד און עס אוועקגעפיהרט אויף רודניצקער גאס נומער 6, די סחורה האט מען אוועק־געלייגט אין א זייט פון חדר אין דער פותרמא, איז אוועקגעפאהרען צונעהמענדיג פאר זיך איין קאסטען סחורה. אין א ווילע ארום זענען אויפ'ן הויף גע־קומען 2 האנד־וועגעלער און צוגענומען די איבע־ריגע 6 קאסטענס.

אין רעזולטאט פון דער ווייטערדיגער אויספארשונג זענען שוין ארעסטירט געווארען דער עקספעדיטאר א און דער יודישער וואקזאל־טרעגער ז. ווי.

יולי

זון-אויפגאנג 3.21

זון-אונטערגאנג 7.59

זונטאג

13

י״ז

תמוז תר״ץ

33,000 ארבייטסלאזע

אין לאדז

אויפ'ן שטח פון לאדזשער פ.או.פ.פ. זענען דעם 12 יולי געווען פערעגיסטרירט, 42,602 ארבייטסלאזע צווישען זיי בלויז אין לאדז 33,005. שטיצע האבען גענומען 15786 ארבייטסלאזע, פון זיי בלויז אין לאדז—12413.

אין פערלויף פון דער פערגאנגענער וואך האבען אין לאדז פערלוירען זייער ארבייט 114 ארבייטער, בעקומען דורכ'ן פ.או.פ.פ. האבען אר־בייט 102 און ארויסגעשיקט אויף ארבייט זענען געווארען 114 ארבייטער, צוליב פערשידענע סבות זענען פון די ארבייטסלאזע רשימות אויסגעשטרא־כען געווארען 789 פערזאן.

סאניטארע רעוויזיעס אויף די מארק

פרייטאג האבען זיך אנגעהויבען די סאניטארע רעוויזיעס אויף די מארק.

אין די רעוויזיעס בעטייליגען זיך שטאט־סטא־ראסטע דיכטאלעוויטש און אויבער־קאמיסאר מאר־קעוויטש.

די רעזולטאטען פון די ערשטע רעוויזיעס זענען געווען נישט גינסטיג. עס זענען געמאכט געווארען מעהרערע פראטאקאלען פאר אומריינקייט.

די זעלבע רעוויזיעס וועלען אין דער היינ־טיגער וואך פארטגעזעצט ווערען.

פערברענט א גייסטיג-קראנקער זקן

מע׳ האט איהם געהאלטען אויף א קייט

(—) איך דארף יאנאוו, תינטער בושעשין איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער ווירטשאפט פון אטאן וואלדעמאיער. דאס פייער האט שנעל ארומגעכאפט פיל געביידעס. אין איינער פון זיי האט זיך געפונען וואלדעמאיערס שווער האווער א גייסטיג אומנאָרמאלער וועלכער איז געווען מיט א קייט צוגעבונדען. בעת דער שרפה האבען די היימישע נישט געקענט צוקומען צו איהם צוליב'ן שטארקען פייער וואס האט ארומגעכאפט די גע־ביידע, און ער איז פערברענט געווארען אויף קויל.

בעת דער שרפה זענען אויך פערברענט גע־ווארען קיה, פערד, חזירים. די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג ווענען די סבות פון דער שרפה און ווענען האלטען דעם אלטען אויף א קייט.

טראמוויי - געזעלשאפט שענקט

דער סטאראסטווא א מאטאציקל

נעכטען האט דער וויצע־דירעקטאר פון די לאדזשער טראמווייען ה' רינג איבערגעגעבען דעם שטעטישן סטאראסטע דיכדאלעוויטש א מאטאציקל פאר די בעדערפענישען פון דער אפטיילונג צו רע־גולירען דעם ראד־פערקעהר.

אנ'אכזריותדיגע שטיפמוטער

די פרוי דושעוויצקא פון אבראמאווסקי 34 איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פער־אנטווארטליכקייט פאר אכזריותדיג פייניגען איהר 10־יעהריג שטיף־טעכטעריל זאשא.

דאס מיידעלע האט דערצעהלט פאר דער פא־ליציי שוידערליכע פאקטען ווי אזוי איהר שטיף־מוטער האט איהר געפייניגט.

2 ארבייטער פערשיט

אין א קאנאליזאציע-גרוב

אויף רוג נויעזשבאווע און נארוטאוויטש גאס האט זיך איינגעריסען די ערד ביי די קאנאליזאציע־ארבייטען און 2 ארבייטער זענען פערשיט געווא־רען. ערשט די ארויסגערופענע פייערלעשער האבען אויסגעראטעוועט די פערשיטע ארבייטער.

Dr. EBIN

PIOTRKOWSKA 10

PRZEPROWADZIŁ SIĘ na

Al. Kościuszki 39 róg Andrzeja

נאך 10 יאהר ארעסטירט די רויבער

זיי האבען שוין געהאט געפיהרט אנ'ארנטליך לעבען און געוואלט פערגעסען זייער פערגאנגענהייט

(2) אין מאי 1920 איז דארף אנטאניעוו בנאט: הינ-טער לאדז פארגעקומען א באנדיטען אנפאל. זיי זענען געווען אנגעטון אין פאליצ"איישע מונדירען מיט ביק-סען. אין אנהויב האבען די ערקלערט, אז זיי האבען א פעראָרדנונג אדורכצופיהרען א רעוויזיע, אבער שפע-טער האבען די פשוט טעראריזירט מיט די ביקסען דעם חיים צווענטמען וואס די האבען גערויבט און זענען אנט-לאפען. א פאר טעג שפעטער האבען זיי איבערגעפיהרט אן אנפאל אין דארף וואשעוו הינטער לאדז, מ'האט די אבער געשטערט און זיי זענען אנטלאפען.

די פאליצ"איישע אויספארשונג האט דאן פעסט-געשטעלט די נעמען פון די באנדיטען. אבער מ'האט די ניט געכאפט. מ'האט נאך זיי אויסגעשיקט שטעק-בריוו, אבער די זענען פערשוואונדען.

מיט א צייט צוריק האט די לאדזער אויספאר-שונגס-פאליציי בעקומען ידיעות, אז די באנדיטען גע-פינען זיך אין טשעוו. איינער פון זיי סטעפאן וואוש-ניאק איז א ראטמאן זיין ברודער מיכאל איז א העכע-רער בעאמטער אין דארטיגען מאגיסטראט און דער דריטער שותף ד'ערער אוגוסטין צ'אק איז שעה פון דער סטאציע אין טשעוו. די ידיעה האט זיך ארויסגעשטעלט פאר אמת און אויף דער פאדערונג פון'ם לאדזער אויס-פארשונגס-אמט זענען זיי אלע דריי ערעסטירט געווא-רען און זענען געבראכט געווארען קיין לאדז.

אין דעגען אויספארשונגס-אמט האבען זיי זיך מודה-געווען אין אלעם, זיי האבען ערקלערט אז די גאנצע 10 יאהר האבען זיי געפיהרט אנ'ארענטליך לע-בען און געוואלט פערגעסען וועגען זייער פערגאנ-גענהייט.

דער ארעסט פון די דריי באנדיטען האט געמאכט א רושם אין טשעוו און אין לאדז.

גע'גנבעט אין לאדז און פערהוליעט ס'געלד אין ווארשא

אין דער פאריגער וואך האט מען אין קינא „פושישלאמאש" מלינארסקא 15. צוגעגנבעט צוויי עלעקטרישע מאטארען, עלעקטרישע פליטען, אפאַ-ראטען און א גלאשניק. דער חשד פון דער גנבה איז געפאלען אויף דעם מעכאניק מיעטשיסלאוו מארקעוויטש, פראנציסקאנער 36 און דעם בילעטער משיסלאוו פאושעצקי, דווארסקא 29.

די פאליצייאישע אויספארשונג האט אבער ניט ארויסגעוויזען זייער שולד. מיט 3 טעג שפע-טער האט דער דירעקטאר פון קינא בעקומען א אנאנימען בריף אין וועלכען מען האט אים גע-שריבען, אז מיט א נאכט פריהער זענען די הערר-מאהנטע צוויי פערשוינען אוועקגעפאהרען קיין גריניע פאליציי האט נאך זיי באלד געשיקט שטעק-בריף. פרייטאג האט א פאליציאנט אויף ציגער גאס אין לאדז פערהאלטען צוויי פערדעכטיגע פערזאן, און אין קאמיסאריאט האט זיך ארויסגעוויזען אז זיי זע-נען די געזוכטע מארקעוויטש און פאושעצקי.

ביי דער אויספארשונג האבען זיי הערצעהלט, אז זיי האבען טאקע אויסגעפיהרט די דערמאהנטע גנבה, און מאטאר האבען זיי פערקויפט א געווי-סען סטאניסלאוו הערעשים, אויף באלוטער מארק נאכדעם זענען זיי אוועקגעפאהרען קיין ווארשא וואו זיי האבען פערהוליעט דאס געלד. דעם צווייטען מא-טאר האבען זיי פערקויפט אין קינא „סטילאווי" אין ווארשא, מארקעוויטש האט זיך דארט פארגעשטעלט אלס מעכאניקער פון דער לאדזער ראדיא-סטאנציע.

דעם פאטעפאן און די פליטען האבען זיי פער-קויפט אין א שענק אין ווארשא.

די לאדזער פאליציי האט וועגען דעם מודיע געווען דער ווארשעווער פאליציי, וועלכע האט אויף די ערטער פעסטגעשטעלט אז די גנבה איז טאקע פערקויפט געווארען אין די אנגעגעבענע ערטער, אין ווארשא.

ביידע גנבים זיצען אין טורמע.

5000 מענשען זיך בעטייליגט אין לעשען די גרויסע וואלד-שרפה

ווי מיר האבען שוין מודיע געווען איז אויס-געבראכען אין דער פאריגער וואך, א גרויסע שרפה אין די מלוכה'שע וועלדער אונטער וויעלון.

די שרפה איז ערשט פרייטאג פערלאשען גע-ווארען. עס איז פערברענט געווארען 12 קילאמע-טער קוואדראט וואלד. אין דער לעש-אקציע האבען זיך בעטייליגט 50 פייערלעשער-אפטיילונגען. צוזא-מען מיט דער ארטיגער בעפעלקערונג, פאליציי און זעלנער, האבען זיך אין דער רעטונגס-אקציע בע-טייליגט העכער 5000 מענשען.

ארבייטסלאזע קומען אליין צו די עפענטליכע ארבייטען

פאליציי טרייבט זיי פונאנדער

נעכטען אינדערפריה זענען עטליכע הונדערט ארבייטסלאזע מיט שאופלען געקומען אויף קאנ-סטאנטינער פאלעסיע און האבען געוואלט צוטרע-טען צו דער ארבייט. דער ליטער פון די ארביי-טען האט ארויסגערופען פאליציי, וועלכע האט די ארבייטסלאזע פונאנדערגעטריבען.

די ארבייטסלאזע זענען דאן אוועק צום מא-גיסטראט און ארויסגעשיקט א דעלעגאציע צום מאגיסטראט-פרעזידיום. דער פארשטעהער פון מא-גיסטראט האט זיי ערקלערט, אז די ארבייטסלאזע וועגען פערגעסטרירט צו דער ארבייט און וועלען צוגענומען ווערען, ווען מ'וועט אנהויבען די נייע ארבייטען. די ארבייטסלאזע האבען אבער גע-טענהט, אז די שטאט האט בעשלאסען צו פיהרען ארבייטען און אז זיי וועלען יעדען טאג קומען צו דער ארבייט.

א פאבריק-שרפה

אין דער זאקען-פאבריק פון מארקאוויטש, קאנסטאנטינער 42 האט אויסגעבראכען א שרפה.

ביים פערלעשען ס'פייער האבען די פייערלע-שער געארבייט עטליכע שעה.

Dr. med. S. Heinrich
נעהמט אן זומער-צייט אין
פאדעמבי'ע
ווילא „זאכענטא"
ניסט וויט פון פענסיאנאט וויעטשארקאווסקי.
ספעציאליסט פון קינדער= און אינער-ליכע קראנקהייטען.

לאדזער דעלעגאטען

צו דער וועלט = קאנפערענץ פון די ראדיקאלע ציוניסטען אין לעמבערג

צו דער 2-טער וועלט-קאנפערענץ פון די רא-דיקאלע ציוניסטען („על המשמר") וועלכע קומט פאר היינט ד. 13 און 14 ה. ח. אין לעמבערג, זענען געוועהלט געווארען פון לאדז פאלגענדע דעלעגאטען: פרנס מ. ח. רומקאווסקי, א. ב. קאצ-בערג און ש. ל. ווארשאוויק. די דעלעגאטען זע-נען נעכטען שוין אפגעפאהרען קיין לעמבערג.

א הערצל-אקאדעמיע אין לאדזער „ברית-תרומפלדור"

אין צוזאמענהאנג מיט דער 26 יעהריגער יאהרצייט פון ד"ר הערצל, ווערט ארגאניזירט דורך די לאדזער אפטיילונג פון בית"ר מיטוואך כ' תמוז 8 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער אר-גאניזאציע צעגעלניאנא 4 א גרויסע הערצל-אקא-דעמיע, ביי דער בעטייליגונג פון סטוד. לובלינסקי סטוד. בערקאל און אשר וויינבערגער. דער איינ-גאנג איז פריי.

זעלבסטמארד פון א יודישען בחור

(מ) אין נאווא קאמענסק ביי ראדאמסק האט זיך נעכטען ארונטערגעווארפען אונטערן פארביי-גייענדען צוג דער 25 יאהריגער יחיאל כאינא-וויטש פון דארף גאמינעק. ער איז דערהרגעט גע-ווארען אויפ'ן ארט. די סבה פון זעלבסטמארד איז א ראמאנטישע.

היימיש ביער

איז די זומערדיגע היצען בעמיהט זיך יעדע גוטע ווירטען צומאכען א היימישען ערפרישענדען געטראנק פאר'ן הויז-געזונד. ביז דער לעצטער צייט זענען אזעלכע געטראנקען געווען פערבונדען מיט זעהר גרויסע קאס-טען. ערשט, ווען עס איז איינגעפיהרט געווארען דער ביער עקסטראקט „פראספעריטי", זענען אזעלכע היי-מישע געטראנקען געווארען זעהר צוגענגליך. דאס ביער פון עקסטראקט „פראספעריטי" איז זעהר א גוטער און ערפרישענדער געטראנק, וואס יעדע פרוי קאן מא-כען ביי זיך אינדערהיים, אזא גלאז היימיש ביער קאסט נישט מעהר נאר פיער גראשען. דער ביער עקס-טראקט „פראספעריטי" קאן מען בעקומען אין אלע שפייז-געוועלבער און אפטייק-סקלאדען פאר 1 זל. מיט 20 גראשען א פעקעל.

בעמערקונג: די פאקונג דערפון איז א גרינע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט=דיזשורען

(2) וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקי 27), דאני-לעצקי (פיעטריקאווער 127), אילניצקי און צימער (וואולטשאנסקא 37), לייגוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), הארטמאן (מלינארסקא 1), קאהאנע (אלעקסאנ-דראווסקא 80).

א שטרייק צוליב לוין-טאריף

(2) זייט 2 וואכען דויערט א שטרייק אין דער פאבריק פון פינטשעווסקי אין זד. וואליא, ווייל דער פאבריקאנט האט געוואלט פערקלענערן די לוינען אויף 40 פראצ. אויף סאטין און „קארמען". די ארבייטער זענען נישט מסכים דערויף, ווייל דער לוין-טאריף איז אזוי אויך קלענער ווי אין לאדז מיט 22 פראצ.

די ארבייטער האבען זיך געווענדעט נאך אנ-אינטערווענץ צום ארבייטס-אינספעקטאר, וועלכער איז נעכטען ארויסגעפאהרען קיין זד. וואליא. דער-ווייל האט די קאנפערענץ קיין ערפאלג נישט גע-האט און ס'איז בעשטימט געווארען א צווייטע אויף דאנערשטאג דעם 17 ה. ח'

היינט גראנדיעזע גארטען-פערוויילונג פון „הכח" אין העלענאוו

ווי ס'איז געווען צו ערווארטען, האט די היינטיגע גארטען-אימפרעזע פון „הכח" ארויסגע-רופען א שטארקע פעראינטערעסירונג אין גאנץ לאדז. דאס פראגראם בעשטעהט פון פיל אטראק-ציעס. אלזא היינט טרעפט זיך גאנץ לאדז אין העלענאוו.

Dr. Donchin
ספעציאליסט פאר אויגען=קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מאניושקי 1, טעל. 209-97
נעמט אן פון 9–1 מיטאג און פון 4–7 אווענד.

Dr. med. FELDMAN
אקושער און פרויען=ארצט
Rzgowska 5, tel. 191-08
נעהמט אן פון 3–5 נאכמיטאג און אין דער לעטש-ניצע Piotrkowska 62 פון 5.30–7.30 נאכמ

צו דער לאדזער בעפעלקערונג

עס איז יעדען בעוואוסט דאס אין פוילען ווי אויך אין אנדערע לענדער פון איראפע לעבט מען איצט אדורך א גרויסען מאטעריעלען קריזיס, דער האנדעל און אינדוסטריע זענען זעהר אפגעשוואכט, הויפטזעכליך אבער פיהלען דעם מאטעריעלען דרוק די געזעלשאפט-ליכע און פילאנטראפישע אינסטיטוציעס. די מייסטע און ברייט בעוואוסטע אינסטיטוציע — דער יודישער מלחמה אינוואלידען-פעראיין האט זיך גענומען פאר א ציל ביי'צוהעלפען צו זיין מאטעריעל אלמנות און יתומים, צו פערשטארקען די שוואכע עקזיסטענץ פון די מל-חמה-געליטענע ווי אויך ערטיילען די יודישע הלואה הונת דער פעראיין נעמט אונטער אנ'אקציע ארויס-צושיקען קינדער פון אונזערע מיטגלידער אויף זומער-קאלאניען, ווענדען מיר זיך צו דער לאדזער בעפעלקע-רונג מיט א הייסער בקשה אין נאמען פון די אומגליק-ליכע מלחמה-געליטענע צו פערמעגליכען זיך מיט א מאנאטליכער שטייער יעדער איינער לויט זיינע כוחות.

צו דעם צוועק שיקען מיר ארויס אגענטען וועכ-טענ'ס איינגאבע ס'איז צו ווערבען עהרען-מיטגלי-דער לטובת דער אינסטיטוציע פון יודישען מלחמה אינוואלידען-פעראיין. מיר אפעלירען צו דער לאדזער בעפעלקערונג אונזערע אגענטען נישט צו ענטזאגען. ענטזאגען.

די פערוואלטונג

„יודענשטאט" ביי די „ווילנער"

פרייטאג איז ביי די „ווילנער" אויפגעפיהרט געווארען א נייע פרעמיערע „יודען-שטאט" פון אהרן צייטלין.

צו דער פרעמיערע איז געקומען א גרויסער עולם געקליבענער אינטעליגענץ, וועלכע האט די פיעסע אויפגענומען זעהר ווארים. די ארגינעלע אלט-יודישע שפראך אין וועלכער די פיעסע איז אנגעשריבען, די פארבינע דעקאראציעס, מוזיק האבען זעהר אויס גענומען ביים פערזאמעלטען טעאטער-עולם.

האס שפילען פון די ארטיסטען איז, ווי שטענדיג ביי די ארטיסטען א... יערען פארוואורף.

נעכטען איז די פיעסע ווידער-האלט געווארען, און איז געגאנגען ביי אנ'אויספערקויפט טעאטער.

היינט ווערט די פיעסע געשפילט צום דריטען מאל.

א גענויע אפהאנדלונג פונ'ם שטיק וועלען מיר ברענגען אין איינעם פון די נאהענטסטע נומערן.

* * *

מיט צופרידענהייט שטעלען מיר פעסט, אז אלע אפישען פון די „ווילנער" זענען כנהוג, ווי אלע מאל, אויך נאטירליך אין יודיש. דאס, וואס דער ערשטער אפיש איז געווען פונאנדערגעקלעפט נאר אין פויליש, איז עס געשעהן, עפ"י טעות מצד דער אדמיניסטראציע פון שטאט-טעאטער.

ראדיא-פראגראם

אויף זונטאג דעם 13 יולי

10.15—גאטעסדינסט פון קאטאוויץ 11.58—צייט-סיגנאל פון קאטאוויץ 12.00—טראנסמיסיע פון פויזען פון דער אינטערנאציאנאלער קאמוניקאציע-אויסשטעלונג 16.45—טאג-פראגראם, קינא און טע-אטער-רעפערטואר 16.50—קאנצערט 17.10—פאר-לעזונג 17.25—קאנצערט פון רעפרעזענטאציע-אר-קעסטער פון דער מלוכה-פאליציי אין ווארשא 18.45—פערשידענעס 19.05—טראנסמיסיע פון זאא-לאגישען גארטען אין ווארשא 19.25—אנגענעהמע און נוצליכע נאכריכטען 19.45—פראגראם אויף מארגען, גראמאפאן-פליטעס, צייט-סיגנאל פון ווער-שא 20.00—ליטערארישע פירטעל שעה 20.15—פאפולערער קאנצערט פון „שווייצער טאל" אויפגע-פיהרט דורכ'ן ווארשאווער פילהארמאנישען ארקעס-טער 22.00—רעוויע פון טעאטער „וועסאלי וויעטשור"

פערלאג ש. שאפירא, לאדז
6 פולנאצנא 6
שוין ארויס פון דרוק:
ד"ר מאיר בן אברהם הלוי
„דער קדוש פון מעץ"
שפאנענדע עלילת-דם געשיכטע אין יאהר 1660
בעארבייט אויף יודיש: פון שמחה גליקסמאן.
אין דעם דאזיגען פערלאג זענען שוין ערשינען די ביכלעך פון דער סעריע מלחמה-בילדער:
שמחה גליקסמאן
„פרויענרייך"
און פאגראם-בילדער פון די צארישע צייטען אין די יאהרען 1914–15.
צו בעקומען אין בוכהאנדלונג פון ש. שאפירא און ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.
פרייז פון א העפט 30 גראשען.

HELENÓW
לויט דער בעמיהונג פון קרייז=ראט פון דער צענטראלער ארגאניזאציע פון די פראפעסיאנעלע פעראיינע
פון אינטעלעקטועלע אנגעשטעלטע און זשורנאליסטען-סינדיקאט
ווערט פארקומען דעם 20=טען יולי ד. י. פאלס פון אונגינסטיגען וועטער ד. 27 יולי
אזומער=רעדוטע
מיט א זעהר פערשי=דענארטיגען פראגראם
צווישען אנדערע: פאנטאן-לאטעריע (יעדער לאט געווינט) / קאנקורס מיט פריזען פאר'ן שענסטען קליידל / טענץ / סאלא-אויפטריטען פון ארטיסטען קינסטליך פייער / און א סך, א סך איבעראשונגען / ארקעסטער און מוזיק. אויפטריטען אונטער דער לייט. פון Teodor Ryder / קומט אלע!
HELENÓW
HELENOW
HELENÓW

מערקווירדיגע צוואות פון משונהדיגע טיפּן

וועגן וואס אנדערע מענשען קלערען פאר זייער טויט

מערקווירדיג זענען די צוואות, וואס געוויסע מענשען לאזען, ווען זיי דערפיהלען, אז עס איז געקומען די צייט צו געזעגענען זיך מיט דער וועלט. מערקווירדיג איז, וואס ביים אגרויסען זיך פון דער אומפערמיידליכער טראגעדיע פון טויט, לאזען זיי צוואות, וועלכע זענען דורכאויס קאמיש.

בעקאנט איז די מעשה מיט'ן ענגלישען פילאנטראפּ, וועלכער האט אין זיין צוואה אויסגעדריקט דעם פערלאנג שטרענג צו בעשטראפען די פערזאנען, וועלכע אימפּארטירען קיין ענגלאנד רייטשען כריין און שפּאנישע ציבעלעס און אויך די קאבינעט-מיניסטארען, וועלכע דערלויבען, אז אזעלכע גרינסען זאלען אריינגעבראכט ווערען אין לאנד.

מיט א קורצער צייט צוריק איז פארגעקומען דער בעריהמטער טאנץ אויפ'ן קבר פון רזשאן גיל פון סענט-איוו (אמעריקא), וואס לויט זיין צוואה מוז עס פארקומען יעדע פינף יאהר, אין דעם טאג, ווען עס פאלט אוים דער יאהרצייט נאך זיין טויט. א גרופּע קליינע מיידלעך און א פּאר בעיאהרטע אלמנות האבען פרום אפּגעטאנצט אויף זיין קבר. גיל איז געשטארבען אין יאהר 1824, פאר'ן טויט האט ער בפרטיות ארומגעשריבען, ווי אזוי מען זאל לכבוד איהם טאנצען, ווען ער וועט זיין אויף יענער וועלט. עס איז שוין מעהר ווי הונדערט יאהר, זינט ער האט אויסגעדריקט דעם טשיקאווען פערלאנג. און דער ווילען פון טויטען ווערט עד-היום אפּגעהיט.

זאל דער טאנץ געטאנצט ווערען, — האט ער געשריבען, — פון צעהן מיידלעך, וואס קיין איינע פון זיי זאל נישט זיין עלטער ווי 10 יאהר, און פון צוויי אלמנות, וואס זאלען נישט זיין יונגער ווי פיר און זעכציג יאהר. א פידלער זאל צושפּילען צום טאנץ. און נאכן טאנץ זאלען די פידלער, די מיידלעך און די אלמנות זינגען א הימן אויף זיין קבר. גיל האט בעשטימט א ספּעציעלען פאנד פאר דעם צוועק: פינף דאלאר געהן פאר'ן פידלער, פינף דאלאר פאר יעדער פון די אלמנות און נאך פינף דאלאר אויף איינצוקויפען ווייסע סטענגעס, אין וועלכע עס זאלען זיך אויספּוצען די מיידלעך, די אלמנות און דער פידעל - שפּילער. די צערעמאניע ווערט פּינקטליך דורכגעפיהרט יעדע פינף יאהר.

מיט עטליכע יאהר צוריק האט אן ענגלענדער נעהאט א א פּונקט אין זיין צוואה:

„איך לאז איבער פאר מיין מאלפּע, מיין טייערן פלינקען זשעקא, די סומע פון 10 פונט שט. יעהרליך פאר'ן אויסשליסליכען געברויך און הנאה פון דער אויבענדערמאהנטער מאלפּע. פאר מיין געטרייען הונט זשאק און פאר מיין פיל-געליבטער קאץ זשיק לאז איך איבער א פּענסיע פון 3 פונט שטערלינג: און איך פערלאנג, אז אין פאל ווען איינער פון זיי וועט שטארבען, זאל די איבערגעבליבענע סומע איבערגעהן צו די איבעריגע צוויי און צעטיילט ווערען צווישען זיי גלייך. ווען אלע דריי וועלען שטארבען, זאל די סומע, וועלכע איז בעשטימט אויף דעם צוועק, ווערען דער איינענטום פון מיין טאכטער — גערטרוד, וועלכער איך גיב דעם פארצוג צווישען די איבריגע קינדער מיינע, ווייל זי איז בעלאה'ען מיט אן רוסער פאר־טיליע און האט נישט קיין מיטלען זי צו דערנעהרען.

ווענ'ג צוואות זענען פערהאן, וועלכע האבען געקענט ארויסרופען אוויפיל פערדרוס ביי קרובים, ווי די צוואה פון א געוויסען ד"ר האגלאפּ, דעם איינענטימער פון א גוט אין שאטלאנד. זי לייענט זיך אט ווי:

„איך לאז איבער מיין גוט געירבערער און מיין גאנץ איינענטום פאר מיינע שוועסטער מערי און בעסי. פאר דער ערשטער, ווייל זי איז פערהייראט מיט א גלח, וועמען — מעג איהם גאט העלפען — זי דערנעהט די יאהרען; פאר דער צווייטער, ווייל זי איז מיט קיינעם נישט פערהייראט און וועט שוין זיכער בלייבען אומפערהייראט, ווארום זי איז אן אלטע מויד און קיינער וועט זי נישט וועלען. איך לאז איבער מיין זילבערנעם קרוג רזשאגם עלטסטען זוהן, אלס פארשטעהער פון דער פאמיליע. איך וואלט עס איבערגעלאזט דעם אלטען רזשאנען אליין, אבער ער איז עס נישט ווערט, ווייל ער זייסט נישט ווי אפּצושאצען דעם ביטערען טראפּען.

„איך לאז איבער דעם גלח טשעוועסי מיין גרויסע זילבערנע טאבאק-פּושקע אוים האנקבארקייט דערפאר, ווייל ער האט גענומען פאר א ווייב מיין שוועסטער מערי, אויף וועמען קיין שום מאן מיט געשמאק וואלט קיין בעלן נישט געווען. אי דזשאן איבער פאר רזשעק קארעל א זילבערנעם טשייניק, פון וועלכען ער זאל קענען טרינקען טיי, וואס זאל זיין פאר איהם א טרייסט אין דעם אומגליק צו האבען א פערשלומפּערטע ווייב. און איך לאז איבער מיין באבעם טאבאק-פּושקע פאר מיין שוועסטער בעסי, ווייל זי איז אן אלטע מויד, און עס פאסט פאר איהר העכפאר צו שמעקען טאבאק.

ירושות, וואס מען האט איבערגעלאזען פאר הינט און קעץ אנשטאט פאר קרובים, האבען נישט זעלטען געפיהרט צו געריכטס-פּראצעסען, איין פּראצעס איז בעזונדערס אינטערעסאנט.

די אמעריקאנערין האנא וואייט האט געלאזען בירושה א פאנד פון 125 דאלאר א יאהר, וואס זאל פערוועגדעט ווערען אויף 5 קעץ, וועלכע זענען איהר בעזונדערס טייער געווען. פאר א פּאר שפּיטאלען האט זי איבערגעלאזען 10.000 דאלאר. עטליכע הונדערט דאלאר — פאר די דינער און דאס איבעריגע פון איהר גאנץ היפּשען איינענטום—דעם אפּטייקער, ביי וועמען זי פלעגט בעשטעלען דעם ראקטארס רעצעפּטען.

די ענטוישטע קרובים האבען זיך געווענדעט צום געריכט. איין אדוואקאט האט פערטראטען די קעץ, א צווייטער דעם אפּטייקער, און א דריטער — די נאהענטסטע קרובים, נאך א לאנגען ישוב הדעת האט דער געריכט געפּסקנ'ט, אז דער אפּטייקער זאל אויסגעמעקט ווערען פון דער צוואה און אז די נאהענטסטע קרובים צוזאמען מיט די קעץ זאלען געניסען פון דער ירושה...

א זעהר מאדנע צוואה האט געלאזען נאך זיך איינער העגרי פּירסטאן אין אמעריקא, נאך וועמען עס איז געבליבען א פערמעגען פון 35 טויזענד דאלאר. נישט האבענדיג קיין קרובים, האט ער די גרויסע סומע געלד געלאזען „פאר'ן ערשטען בעסטען מאן, וועלכער האט דעם זעלבען פאמיליען נאמען ווי ער, און וואס וועט חתונה האבען מיט א פרוי, וועלכע טראגט אויך דעם זעלבען נאמען. זאלען די 35,000 דאלאר אויסגעצאהלט ווערען אין דעם טאג פון זייער חתונה".

די לענגסטע צוואה, וואס איז ווען עס איז פערפאסט געווארען. אין ענגלאנד און אפשר די לענגסטע, וואס איז ווען עס איז געווען אויף דער וועלט, איז איבערגעלאזט געווארען אין 1925. די צוואה בעשטעהט פון 97.940 ווערטער. זי האט מיט זיך פארגעשטעלט פיר בענדער געבונדען אין בלויען לעדער. צוזאמען — 1066 בויגען פּאפּיר. דער מערקווירדיגער דאקומענט שטאמט פון דער פעדער פון פרוי עוועלין סטיוועל קוק, א רייכער אלמנה. און אזוי פיל בויגען פּאפּיר האט די אלמנה פערברויכט, כדי צו צוטיילען 102,915 דאלאר.

דערפאר האט אבער עליאס מייער געלאזען א צוואה פון בלויז צוואנציג שורות, וואו עס ווערען פערטיילט גאנצע דריי און א האלב מיליאן דאלאר. דאס איז געווען אין 1924. און אין 1700 האט דער לארד מענספילד פערטיילט מעהר ווי צוויי און א האלב מיליאן דאלאר אויף א האלב בויגעלע פּאפּיר.

פון די רייכערע צווישען קרובים צוליב א צוואה פראפיטירען מעהר פון אלץ די אדוואקאטען. איינער א פראנצויזישער אדוואקאט האט אין זיין איינענער צוואה אפען ארויסגעזאגט זיין מיינונג וועגען זיינע קליענטען:

„איך לאז איבער בירושה 100,000 פראנק פאר'ן משוגעים-הויז, איך האב דאס געלד גערקריגען פון די, וועלכע האלטען זיך אין איין פּראצעסירען זייער גאנץ לעבען. איבערלאזענדיג מיין פערמעגען פאר משוגעים, קער איך עס נאר אום צו די, ביי וועמען איך האב עס גענומען".

ק. לעווין.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספּעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 7–4 אווענד.

דער הימעל לייטערט זיך

(ענדע פון דער 3. זייט).

פּיהרער פון דער ראטען-מלוכה גופא ענטהאלט אבער אין זיך א זעהר קלא'רען מוסר השכל פאר דעם סאוועטישען יודענטום. דער מוסר-השכל איז זעהר א פּראסטער: אז די שטימונג איז „קרעמל" א מילדע בנוגע צו אלגעמיינע אנגעלעגענהייטען אין לאנד, איז דאן במילא אויך מילד פאר דעם יודישען שטעטעל. די קען זיך דאן אפילו פערגינען צו זיין צום יודישען שטעטעל נאך מילדער ווי געוועהנליך, אז זי אבער אנ'אנגרייפענדע, א בייזע פאר דעם לאנד, דאן ווערט זי במילא פון זיך אליין אויך בייז און אנגרייפענד אין דעם יודישען שטעטעל.

איצט איז די שטימונג אין לאנד צייטווייליג א מילדע.

אנב האט די סאוועטישע רעגירונג איצט געגעבען דעם דעקלאסירטען יודענטום אנ'אייגענע געזעצליכע געלעגענהייט. איך קען זאגען א הויכטארישע געלעגענהייט, די האט פערארדענט אלע איהרע אינסטיטוציעס צו שיקען אויף ארבייט יעדען דעקלאסירטען, אויב ער האט נאר א קוואליפיצירטע מלאכה אין האנט. זי האט עס געטון, ווייל זי ליידט נישט פון ארבייטסלאזיגקייט ווי עס ליידען איצט אלע לענדער פון אייראפּא און אפילו אמעריקא, נאר פערקעהרט, ווייל זי ליידט פון מאנגעל אין ארבייטער. איינער וואס האט א קוואליפיקאציע וואס קען גוט די מלאכה, קוקט מען איצט אין ראטען-פערבאנד נישט אויף זיין סאציאלער פערגאנגענהייט, און מען גיט איהם ארבייט. די פראגע

איז דערפאר וויי אזוי אויף דעם דרינגענדסטען איפן איז דער סאמע שנעלסטער צייט, אויסנוצען די איצטיגע לאגע אין ראטען-פערבאנד און אריינציהען אין דער סאוועטישער אינדוסטריע וואס מעהר יודען פון די דעקלאסירטע.

אנ-ענטפער אויף דער דאזיגער פראגע קענען איצט געבען אין ראטען-פערבאנד די אויסלענדישע יודישע הילפס-ארגאניזאציעס — דער „אגרא-דזשאינט", דער „אזעט" און די „יקא". זיי ווייסען, אז איצט איז זייער צייט צו קאנצענטרירען זיך אויף אינדוסטריאליזירען די יודישע מאסען פון די שטעטלעך, כדי די איבערצוואהלען אין דער סאוועטישער גרויסער אינדוסטריע. דערפאר טאקע האבען זיי זיך איצט גענומען מיט ליב און לעבען צו שאפען אלערליי קורץ-טערמיניגע קורסען אין די שטעטלעך צו קוואליפיצירען דארט די יודישע בעפעלקערונג. דערפאר האבען די איצט גענומען די יודישע האנדווערקער איז זיך פער-מאסטען די איבערצוקוואליפיצירען פון פרימיטיווע בעל-מלאכות אין מעהר קוואליפיצירטע ארבייטער וואס קענען זיך אריינכאפּען אין גרויסער אינדוסטריע: דער-פאר האבען זיי אנגעהויבען איבערפיהרען די יודישע יוגענד פון די שטעטלעך אין די גרעסערע שטעט אריין און זיי דארט האלטען אויף מעכאנישע שולען, דער-פאר האבען זיי איצט זיך צולאזט מיט אינדוסטריעלער הילף. — פונקט ווי פריהער מיט דער יודישער קאלאניזאציע.

די יודישע קאלאניזאציע אין ראטען-פערבאנד האט געשפּילט, שפּילט איצט, און וועט נאך שפּילען א פונדאמענטאלע ראל אין דער עקאנאמישער איבער-בויאונג פון דעם סאוועטישען יודענטום. די יודישע אינדוסטריאליזאציע קען אבער נאך שפּילען א גרעסערע ראל אויב זי זאל זיך ענטוויקלען מיט אזוי פיל געלד-מיטלען ווי די יודישע קאלאניזאציע האט זיך ענטוויקעלט. ביי א מילדע בעציהונג מצד דער רעגירונג צו די דעקלאסירטע יודען אין די שטעטלעך און ביי א פערשטארקטער אינדוסטריעלער הילפס-ארבייט מצד די יודישע אויסלענדישע הילפס-ארגאניזאציעס אין ראטען-פערבאנד קען דאס ווארט „דעקלאסירט" אינגאנצען אויסגעמעקט ווערען צווישען די יודען אין רוסלאנד אין פערלויף פון נישט מעהר ווי דריי-פיער יאהר. עס וועלען בלייבען דעקלאסירט בלויז בלי-קודש און בלויז אזעלכע יודען, וואס זענען טאקע באמת געווען אמאל גרויס-הענדלער. די יודישע מאסע וועט אבער אין די דאזיגע דריי-פיער יאהר זיך צושמעלצען אין דער סאוועטישער אינדוסטריע און אין יודישע קאלאניעס.

ב. סמאליאר.

אין דער לעטשניצע
17 זגיערסקא 17
איז טעטיג פון 1–2
ערצטליכער הויט-
ווענערישער גאבינעט
אונטער דער לייטונג פון
ד"ר ה. רוזשאנער

דער מארד אין דער נאכט

(41

גרויסער שפּאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

ס'איז א מאדנע געשיכטע! — האט דער קאפּיטאן דערצעהלט — אנ'אויסטערלישע אומפערשטענדליכע געשיכטע!.. ווי איך איז בעקאנט וואוין איך אין „גראנד האטעל".. נעכטען ניין און אזייגער האט אנ'אומבעקאנטער פערשוין איבערגעגעבען דעם שווייצאר א פּאקעט. אט'א דעם פּאקעט, אויף מיר איבער-צוגעבען. איך בין געווען גראד אין טעאטער, און בין געקומען אין האטעל א זייגער צוועלף... איהר וועט זיך אוודאי פארשטעלען מיין גרויס פערוואונדערונג, ווען איך האב אויפגעעפענט דעם דאזיגען פּאקעט, און געפונען אין איהם דאס געלד, וואס מען האט מיר אוועקגעגנבעט... א גאנצע נאכט האב איך נישט געקאנט מיט אנ'אויג צומאכען, אזוי אויפגערעגט האט מיך די געשיכטע... אנדערפיהה בין איך גע-ווען ביי אייך ה' פּאליציי-אינספּעקטאר, נאר מען האט מיר געזאגט, אז איהר זענט אוועק.. דאן האב איך געשלאסען מיטצוטיילען דעם הער וואקס, אז איך האב צוריקגעקומען מיין אבידה... איצט בין איך זעהר צופ-רידען. וואס איך האב אייך דא געטראפען, און האב די מעגליכקייט ביידען איבערגעבען די גוטע בשורה!..

— ס'איז פאקטיש זעהר מאדנע! — האט אויס-געמורמעלט וואקס, וועלכער איז געווען שטארק צוטו-מעלט פאר אומגעריכטקייט.

— א גאר טשיקאווע מעשה! — איז טארטשינסקי מסכים געווען, און אנ'אויג נישט אראפּגעלאזט פונ'ם פּעקעל קרעדיט-בילעטען.

ער האט זיך געפּרופט דערקלערען, וואס עס קאן בעדייטען דאס פּלוצלונגע צוריקקערען פונ'ם געלד, נאר נישט געקאנט.

אויף א רגע איז איהם איינגעפאלען, אז ס'איז נישט אויסגעשלאסען, דאס דער קאפּיטאן סאלאמקע האט גע'גנב'עט דאס געלד, און שפּילט איצט א קא-מעדיע, מורא-האבענדיג, אז מען קען איהם כאפּען ביי דער האנד, און דאן וועט איהם אויסקומען צו אפּ-זיצען א ווראק, אדער — אפּגעבען א דין-וחשבון פאר דער נקמה-ארגאניזאציע פונ'ם „בלויען צלם"...

טארטשינסקי האט זיך אבער גלייך אפּגעזאגט פון דער דאזיגער השערה.

דער קאפּיטאן האט נישט געהאט קיין סיבה צו סימולירען א גנבה, ווייל דאס געלד האט זיך סיי-ווי-סיי געפונען אין זיין רשות, און אויב ער וואלט פאקטיש גע'גנב'עט וואלט ער זיך נישט אזוי לייכט אפּגע-זאגט פון זיין רווח...

נייך, דער קאפּיטאן איז נישט קיין גנב!

אבער, אויב נישט ער, טא ווער זשע דען אג דעריש?..

און הלמאי עפּיס האט דער גנב פּלוצים צוריק-געקעהרט די גנבה?..

ס'איז דאך באמת געווען נישט צום פערשטעהן.

— און וואס זשע וועט איהר זאגען דערצו, הער פּאליציי-אינספּעקטאר? — האט דער קאפּיטאן סאלאמקא א פרעג געטון, קוקענדיג אויף טארטשינסקי'ס פער-וואונדערטען פּנים. — וואס מיינט איהר וועגען דעם?

— מיין מיינונג?... דערווייל מיין איך גאר גאר-נישט... מיר וועלען זעהן, וואס עס וועט ווייטער זיין.

— אלענפאלס, — האט זיך וואקס לעבהאפט אריינ-געמישט — אלענפאלס נעהמט דער פאקט ארונטער דעם חשד פונ'ם הער היימאן... ער איז דאך טויט, און קאן דאס געלד נישט צוריקקערען...

— פאלשטענדיג חכמה! — האט זיך טא טשינסקי שפּאטיש אפּגערופען, — ס'איז אבער אייך ריכטיג, אז דער מערדער האט דאס געלד געקאנט אוועקגעבען ביי היימאנען, און איצט עס אומקערען אונטער'ן דרוק פון געוויסענס-ביסען.

סאלאמקא האט א שמייכעל געטון:

— אויב איהר קאנט נישט צוטראכטען קיין אנ-דער'ן איז עס זעהר טרויעריג... שווער זשע מיינט איהר, אז א פערברעכער, וואס האט דערמארדעט צוויי מענשען, כדי צו ארויסקריגען דאס געלד, וועט זיך דער-נאך לייכט שיידען מיט דעם פארוואס ער האט בע-צאהלט אזא טייערען פּרייז?!

— דאס איז אויך חכמה! — האט טארטשינסקי צוגעשטימט — וועלען מיר זוכען אנ-אנדער אויפקלער-רונג... האט איהר נישט געזעהן דעם מענשען, הער קאפּיטאן, וועלכער האט געבראכט דעם פּאקעט מיט'ן געלד?

— איך האב דאך אייך שוין געזאגט, אז איך בין בעת מעשה געווען אין טעאטער! — האט סא-לאמקא געענטפערט — איך האב זיך אבער פונאנדער-געפרעגט ביי דעם שווייצער.

— אהא... נו, איז וואס האט ער אייך געזאגט?

— דער פערשוין האט געהאט א בארד און ווייסע האהר.

— הם... אזוי פערשטעלט ווי היימאן אין דער טראגישער נאכט!.. און וואס נאך?

דער קאפּיטאן האט א ציה געטון מיט די פּלייצעס.

— ער האט געטראגען א לאנגען פּאלטען, און דער הוט איז איהם געווען אראפּגערוקט אויפ'ן שטער-ען... דער שווייצאר האט נאר געזעהן די באַרד און די האהר.

— ווי איז נאך זיין רעדען?.. האט ער געמאכט אנ'איינדרוק פון א פּראסטען, צי פון א געבילדעטען מענשען?

— ער האט געזאגט בלויז די פּאר ווערטער: „גיט דאס איבער דעם קאפּיטאן סאלאמקא"... דאס בלויז האט ער געזאגט, און איז אוועק... וואס קען מען דערפון וויסען?

— הם... אפשר איז עס דער מערדער גופא?

— ניין! — האט וואקס הייס אויסגערופען — דער מערדער וואלט זיך נישט געשטעלט אין אזא סכנה ארעסטירט צו ווערען.... אויב איהר ווילט וויסען מיין מיינונג, האלט איך, אז די ערמארדונג פון הער היימאן און פון לאבענדזקא'ן האבען מיטאיינאנדער קיין שום שייכות נישט!

— ווי אזוי זשע וועט איהר דערקלערען, וואס די ביידע זענען דערהרגעט געווארען אין איין נאכט, און וואס לעבען די זענען געפונען געווארען די בלויע צלים'לעך?..

— ס'איז א צופאל און מעהר גארנישט!

— לאמיר אננעהמען, אז עס איז אזוי, — האט איהם דער קאפּיטאן איבערגעשלאגען די רייד, און אנגעוויזען אויפ'ן פּעקעל. מיט'ן געלד — דאס אבער וועט איהר דאך נישט אנרופען „צופאל"... דאס איז ממשות'דיג געלד!

— זענט איהר איבערצייגט, אז דאס איז אייער געלד? — האט טארטשינסקי פּלוצים א פרעג גע-טון.

— נישט אינגאנצען!.. די סומע איז די זעלבע, אבער די נומערען פון די באנקנאטען ווייסען איך נישט...

(פארטזעצונג קומט)

ווייטערדיגע בלוטיגע דעמאנסטראציעס אין אינדיען

500 פערוואונדעטע בעת א צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי

באמביי. 12. (ספ. טעל.) היינט נאכמיטאג איז אויף די גאסען פון באמביי ווידער געקומען צו צוזאמענשטויסען צווישען דער פאליציי און נאציאנאליסטען, וועלכע האבען געוואלט איינארדנען דעמאנסטראציעס, די דעמאנסטראנטען האבען געפילדערט 4 צוגען און האבען מוט־געוואלד זיך געוואלט אריבערייסען דורך דעם פאליציי־קארדאן.

עס איז געקומען צו א געוואלדיגען צוזאמענשטויס, וועלכער האט געדויערט 3 שעה, קוים איז דער פאליציי געלונגען צו־צוטרייבען דעם המון אויף ארט האבען זיך שוין אין די זייטיגע גאסען פארמירט נייע צוגען.

לויט די לעצטע ידיעות זענען בעת דעם צוזאמענשטויס פינף הונדערט פערזאן פערוואונדעט געווארען.

שבת. איז אלס פראטעסט געגען דעם פערהאלטען זיך פון דער פאליציי ערקלערט געווארען אלס טרויער־טאג. צוליב דעם ווירטשאפטליכען קריזיס וועלען אין באמביי 7 בוימוואל־שפינערייען געשלאסען ווערען. צוואנציג טויזענד ארבייטער וועלען בלייבען ארבייטסלאז.

אונטערגעשריבען דעם פויליש־דייטשען תבואה־אבמאך

ווארשא. 12. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט איז דא אונטערגעשריבען געווארען דער פויליש־דייטשער תבואה־אפמאך.

א באמבע איז ראקפעלערס פאלאץ

ניו־יארק, 12. (ספ־ טעל.) אין ראקפעלערס פאלאץ אין ניו־יארק איז אונטערגעלעגט געווארען א באמבע.

צום גליק האט די באמבע נישט בעוויזען אויפ־צורייסען.

פראטעסט־נאטע פון דער סאוויעטישער רעגירונג צו פינלאנד

וועגען די פערפאלגונגען פון די פינלענדישע קאמוניסטען

ריגא, 12. (ספ. טעל.) „טאס“ איז מודיע, אז דער קאמיסאריאט פאר אויסערליכע ענינים האט א בערגעגעבען דעם פינלענדישען פארשטעהער אין מאסקווע א פראטעסט־נאטע געגען די פערפאל־גונגען פון די קאמוניסטען אין פינלאנד

די נאטע אונטערשטרייכט צווישען אנדערעם, אז אין די לעצטע טעג האבען די פינלענדישע פא־שיסטען בעזייטיגט אויפ'ן סאוו עטישען טעריטאריום 22 פינלענדישע קאמוניסטען, צווישען וועלכע עס געפינען זיך אויך איינינגע דעפוטאטען.

א לאדזער פאלט אונטער די רעדער פון א צוג

און ווערט שווער פערוואונדעט

ווארשא, 12. (טעלעפאניש) פון אונזער קארעספאנדענט). אין ראדאשטש, נעבען ווארשא, איז ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער פון צוג א געוויסער אברהם פעלדמאן א לאדזער.

פעלדמאן איז געפאהרען אין צוג קיין ווארשא, דערוויסענדיג זיך, אז דער צוג קומט אן אין ווארשא, נישט אויפ'ן האנציגער נאר אויפ'ן מזרח־וואקזאל, איז ער ארויסגעשפרונגען פון צוג. ער איז ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער און זיך צו־שפאלטען דעם קאפ.

אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגע־פיהרט אין שפיטאל קיין ווארשא.

היינט די לויה פון די קרבנות פון דער קויהלען־גרובען קא־טאסטראפע

נייראדע, 12 (אטאו) דאס ארויסנעהמען די קרבנות פון דער שרעקליכער קויהלען־גרובען־קאטאסטראפע קומט אן מיט געוואלדיגע שוועריג־קייטען. אין משך פון היינטיגען טאג איז נישט געלונגען ארויסצונעהמען קיין איין טויטען קערפער.

די לויה פון די שוין ארויסגענומענע טויטע קערפער וועט פארקומען מארגען, זונטאג.

טויזענטער מענשען קומען זיך געזעגענען מיט די קרבנות פון דער שרעקליכער קאטאסטראפע. די טויטע ליגען אין גרויסע טרומנעס, ביי וועלכע עס שטעהט אלס צהרען־וואך א קאלאנע בערג־אר־בייטער. בעת דער לויה וועלען דאס טויטען־גע־בעט זינגען 150 זינגער פון דייטשען זינגער־פער־באנד און פון ארבייטער־בונד.

בעפאלען א צוג אין וועלכען עס זענען געפאהרען דעפוטאטען פון צענטראלעוו

ווארשא, 12. (טעלעפאניש). אין דער נאכט פון 10 אויף דעם 11־טען האט אויף דער סטאציע גלעמבאקיע א גרופע אומבעקאנטע פערזאנען גע־מאכט אן איבערפאל אויף דעם צוג אין וועלכען עס זענען צוריקגעפאהרען פון א וואהל־אגיטאציע אין שווענציאנער פאוויאט איינינגע דעפוטאטען. די אנפאלער האבען ארומגערינגעלט דעם וואגאן פון ער־שטער און צווייטער קלאס נאכפרעגענדיג זיך אויפ'ן וויצע־מארשאלעק פון סיים, דעפ. רוג. ווען זיי האבען זיך דערוואוסט, אז דעפ. רוג פאהרט נישט מיט, האבען זיי אנגעהויבען א געשלעג מיט די פ.פ.ס.'אישע דעפוטאטען.

אפיצירען וואס האבען זיך געפונען צופעליג אין וואגאן האבען זיך אריינגעמישט אין געשלעג און ארויסגעווארפען די אנפאלער. איין אפיציר האט אפילו אויסגעשאסען פון א רעוואלווער, ווען דער צוג האט שוין אנגעהויבען צו געהען האבען די אנפא־לער פערווארפען די פענסטער מיט שטיינער און פערפוילטע אייער. עס איז אויך אפגעגעבען גע־ווארען א שאס אין דער ריכטונג צו די דעפוטאטען.

אין איינער איז אין גלעבאקיע דורך ריזעלבע פערזאנען שטארק צושלאגען געווארען דער פ.פ.ס.־אישער פארשטעהער קראוויאק.

3 מיליאן זשארובקעס אוועק מיט'ן רויך

וויען, 12, (ספ. טעל.) אין אופיעסט הינטער בודאפעשט איז נעכטען אין אווענט אויסגעבראכען א שרפה אין א פאבריק פון זשארובקעס. צוליב מאנגעל אין וואסער איז די גאנצע פאבריק אפגע־ברענט געווארען.

עס זענען פערברענט געווארען דריי מיליאן זשארובקעס. דער שאדען בעטרעפט 4 מיליאן זל.

אויפרייס אין א לאבאראטאריום

עסען, 12. (ספ. טעל.) דא איז פארגעקומען א אויפרייס אין א כעמישען לאבאראטאריום. עטליכע פערזאן זענען פערוואונדעט געווארען. איינער איז דערהרגעט.

די מעכאנישע
שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין־רעפא־ראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען־טיילען מיט גאראנטיע און
:—: געגען ביליגען פרייז :—:
J. REDER, Łódź
11 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)
פריוואט־וואוינונג: גדאנסקא 20.

אייז
יעדן קוואנטום שטעלען מיר
צו פעטריקאווער 116
טעל. 190-48, פאלור־
ניאווא 22 טעל. 191-26

70־טער געבורטס־טאג פון אב. קאהאן

— ניו־יארק, (יט"א) דעם דרייצעהנטען יולי פיי־ערט דער בעקאנטער יודישער שריפטשטעלער, שעה־רעדאקטאר פון „פארווערטס“, איינער פון די עלטער און פיהרער פון דער מאדערנער ארבייטער־בעוועגונג אין אמעריקא אברהם קאהאן [אב. קאהאן] זיין זי־בעציגסטען געבורטס־טאג.

אב. קאהאן איז איינער פון די פאפולערסטע פער־זאנען אין יודישען געזעלשאפטליכען לעבען פון פערייניגטע שטאטען, אבער אויך אויסער די גרע־נעצען פון אמעריקע איז ער בעקאנט צווישען די ברייטע יודישע שיכטען. פריינדשאפטליכע בעצייהונגען פערבינדען איהם מיט די פיהרער פון דער סאציא־ליסטישער בעוועגונג אין פערשידענע לענדער.

אב. קאהאן איז געבוירען געווארען אין פאביאניע רוסלאנד. ער האט קינדווייז בעזוכט א חדר, שפעטער געלערנט אויך אין א ישיבה. אין 1881 איז ער אריינגעטראטען אין ווילנער לעהרער־אינסטיטוט. ער איז צוגעשטאנען צו די רעוואלוציאנערע קרייזען און צוליב דעם האט ער געמוזט עמיגרירען פון רוס־לאנד און ער איז אנגעקומען קיין אמעריקא אין 1882 יאהר

און האט מיטגעהאלפען שאפען די סאציאליסטישע פארטיי, צום ערשטען מאל אין אמעריקא האט ער איינגעארדענט פערזאמלונגען פון יודישע ארבייטער. ער האט געגרינדעט דעם ערשטען יודישען פראפאגאנדע לען־פעראיין. פון וועלכען עס איז אויסגעוואקסען די גרויסע יודישע געווערקשאפט־בעוועגונג, געארבייט אין סאציאליסטישע צייטשריפטען, געגרינדעט אין 1885 יאהר „די נייע צייט“ און שפעטער „די ארבייטער צייטונג“. פון 1895 ביז 1897 איז ער געווען רעדאקטאר פון בעקאנטען זשורנאל „די צוקונפט“. אין 1897 האט ער געגרינדעט די יודישע צייטונג „פאר־ווערטס“, וואו ער איז שעף־רעדאקטאר פון 1902.

אב. קאהן האט פיל געארבייט אויך אין דער ענג־ליש־אמעריקאנער פרעסע. זיין ליטעראַרישע טעטיג־קייט איז א פילזייטיגע: ער האט געשריבען אין יו־דיש ראמאנען, וועלכע זענען פאפולער געווארען, דער־ציילונגען, א געשיכטע פון די פעראייניגטע שטאטען, בראשורען, וועגען סאציאליסטישע פראבלעמען און אנדערע. אונטער זיין לייטונג איז „פארווערטס“ גע־ווארען איינע פון די גרעסטע און פערשפרייטעטע צייטונגען אין דער וועלט. דער טיראזש איז איצט 200 טויזענד. דאס 10־טע שטאקיגע הויז פון „פאר־ווערטס“ אין וועלכען עס געפינט זיך די ביורא פון די טרייד־יוניאנס, די דערציהונגס־געזעלשאפטען פון דער ארבייטער־ארגאניזאציע א.אנדר., איז דער צענטער פון דער יודישער ארבייטער־בעוועגונג, בעת דער וועלט־מלחמה האט ער פיל געארבייט לטובת די געליטענע.

אין 1924 האט ער בעזוכט ארץ־ישראל און זינט דאן איז ער געווארען אן איבערגעגעבענער פריינד פון דער אויפבוי־ארבייט אין א"י. בפרט פון דער א"י־דיגער ארבייטערשאפט. אין 1926 האט ער אנגעהויבען פערעפענטליכען זיין אויטא־ביאגראפיע, אין וועלכע עס געפינט זיך א רייכער מאטעריאל צו דער געשיכטע פון די יודען אין איי־ראפא און אמעריקא און פון דער אלגעמיינער און יודישער ארבייטער־בעוועגונג. ביז איצט זענען ער־שינען דריי בענדער וואס שילדערען די תקופה ביז 1897.

די ארגאניזאציע און די חסרונות פון אונזער תבואה־האנדעל

כמעט איז אלע לענדער פון דער וועלט עפינט אין די לאנדווירטשאפט זייט א לענגערע צייט אין א שווערער לאגע.

עס איז א פראגע, צי האט דאס א שייכות מיט דעם אלגעמיינעם ווירטשאפטליכען קריזיס אויף דער וועלט, צי זענען פערהאן ספעציעלע אנדערע סבות וואס האבען מיט דער כלל־ווירטשאפטס־קריזיס נישט קיין שום שייכות.

עס איז א פאקט, אז אין אלע לענדער נעה־מען די רעגירונגען אונטער אלערליי מיטלען כדי די לאגע פון דער לאנדווירטשאפט צו פערבעסערען און עס איז אויך א פאקט אז די דאזיגע מיטלען האבען זעהר ווייניג געהאלפען, דער איינציגער פועל־יוצא, וואס האט זיך געבראכט א געוויסען פאזיטי־ווען ערפאלג איז געווען דאס פערדרענגען פון סוחרים־שטאנד.

עס זענען אונטערגענומען געווארען אלערליי פרובען אינטערנאציאנאל צו לעזען די דאזיגע פראגע אבער תמיד אין דעם אנטייל פון פריוואטען תבואה־סוחר, און אהן צו פרעגען זיין עצה און דעה, וואס זענען געשטיצט אויף לאנגיעהריגער דערפאהרונג, אין דער ערשטער רייה האט מען פערדרענגט דעם תבואה־סוחר־שטאנד.

ביי אונז אין פוילען — מיט קליינע אויסנאהמען — אנשטאט די געמיינזאמע אינטערעסען — וויל מען, לייידער זעהען א געגענזאץ צווישען לאנדווירטשאפט און תבואה־האנדעל.

דער צוועק איז געווען דאס ארגאניזירען פון פראדוצענטען־קאאפעראטיווען, אזוי איז ענטשטא־נען א גאנצע נעץ פון פריווילעגירטע האנדעלס־נעה־מיינשאפטען וואו דער גאנצער פריוואט־האנדעל איז כמעט אינגאנצען פערדרענגט געווארען.

דאס וועלען אזוי ארום מאנאפאליזירען און בע־הערשען דעם תבואה־מארק ווייזט אן צו וואס דאס האט דערפיהרט.

מיר לעבען איז דער צייט פון טרוסטען קאר־טעלם און סינדיקאטען, וואס דיקטירען די פרייזען, קלויבען זיך אויס הענדלער, פאר וועלכע מען גיט די סחורות און מען גיט זיי אזעק די פערדינסט־מעגליכקייטען.

מיר לעבען אין צייטען, ווען די רעגירונג שאפט נישט נאר מאנאפאלען נאר אויך האלב־מא־נאפאלען, אין דער לעצטער צייט פאדערט ביי אונז די רעגירונג דעם אויספיהר־מאנאפאל פון מעהרערע אקערבוי־ארטיקלען. עס ענטשטעהען עקספארטער־רעניבירואס, וואס נעהמען ארום עטליכע אינסטיטו־ציעס און מעהרערע פירמעס, דעם רעשט סוחרים שליסט מען דערפון אויס.

עס איז אמת, אז אזא פארם איז אויך פערהאן אין אויסלאנד ביים אויספיהר פון תבואות. צוויי דריטעל פון אויספאהר ווערען דורכגעפיהרט דורך דעם פריוואט־האנדעל און איין דריטעל דורך די קא־אפעראטיווען.

ביי אונז איז עס פונקט פערקעהרט.

דאס געשעהט דערפאר, ווייל דער פריוואט־האנ־דעל איז צעזייט און צעשפרייט און האט נישט קיין איינהייטליכע ארגאניזאציע דערפאר רעכענט זיך קיינער נישט מיט איהם.

מיר האבען זיך נישט איינמאל בעמיהט ביי דער רעגירונג דאס אפצוהעלפען און עס האט זיך אפילו אויסגעדאכט, אז די רעגירונג האט אויפגעהערט מיט דער האיגער פאליטיק, און האט אנערקענט די בע־דערפענישען פון דעם פריוואטען האנדעל און האט בעשלאסען מיט איהר מיטצוארבייטען.

אבער ווען עס איז געקומען דער קריזיס, ווען עס האט אנגעהויבען דאס פאלען די פרייזען, האט זיך דער אקערבוי אנגעהויבען פעראייניגען און ארגאניזירען, ער איז ארויסגעגאנגען מיט דער פאדע־רונג אז די רעגירונג זאל אונטערשטיצען זייער ארגאניזאציע און זאל איינפיהרען א א קרעדיט־שטייער און טאריף פאליטיק, אז די קאאפעראטיווען זא־לען פריווילעגירט ווערען.

ווי עס הייסט האט די רעגירונג דערצו מסכים געווען. דעם פריוואט־האנדעל אונטערשטיצט קיינער נישט. דארום איז איצט אונזער פליכט אקעגען צו־ווירקען דער פאלשער און שעדליכער ווירטשאפט־פאליטיק.

יהושע שרעפ.

ווייכטיג פאר לעטניקעס!!

די ערשטע לאדזער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען
ווי: פעלד=בעטען 14 זל., פעלד=בעטען מיט ווענטלעך 18 זל.
לעזשאקעס פון 8 זל. און. טאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל.
אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent",
פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.
אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד-בעטען נור מיט דער מארקע „Palma-Patent"

„PALMA-PATENT" מיט אכטונג פירמע
אינה. שווארצאווסקי
פולנאצנא 24, טעל. 131-85

בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

לונגען-ליידען זענען היילבאר!

לונגען, טובערקולאז, שווינדזוכט, הוסטען, טרוקענער הוסטען מיט פלעגמע, נאכט-שווייס, בראנכיט-קאטאר, קעהל-קאפ-קאטאר, איבערפלוס פון פלעגמע, בלוט-שפייען, בלוט-שטורץ, קלעמונג, אסטמע-כארכלען, זייטען-שטעכען א. אנר.

זענען היילבאר.

טויזענדער זענען שוין געהיילט

פערלאנגט תיכף מיין בוך איבער מיין

„נעם נאהרונגס=סיסטעם",

וועלכע האט שוין א סך מענשען געראטעוועט

עס קאן אנגעווענדעט ווערען ביי יעדען לעבענס-שטייגער און העלפט די קראנקהייט שנעלער צובעזיגען. די וואג פון קערפער שטייגט און די וואקסענדע פערקאלכונג פיהרט דערצו, אז די ליידען הערען אויף. ערנסטע מעדיצינער — וויסענשאפטס-טועער בעשטעטיגען, אז מיין מעטאדע איז אויסגעצייכענט און זיי שרייבען אונטער די גוצליכ-קייט פון דער אנווענדונג.

מאס פריהער מען הויבט אן זיך קורירען מיט מיין מעטאדע, אלץ בעסערע רעזולטאטען דערגרייכט מען

אנגאנצען אומזיסט

בעקומט איהר מיין בוך, פון וועלכען איהר וועט וויסענשאפט ערפאהרען, ווער עס ווערט פון שמערצען געקוועלט און ווער עס וויל שנעל אהן געפאהר גרינדליך זיך בעפרייען פון זיינע ליידען דער זאל שוין שרייבען, נאך היינט.

איך שרייב נאכאמאל אונטער, אז איהר דערהאלט מיין ערקלערונג גאנץ אומזיסט אהן יעטוועדער פערפליכטונג פון איער זייט, און יעדער דאקטאר וועט זיכער צושטימען צו דעם

נייעם נאהרונגס=סיסטעם

וועלכעס איז אנערקענט דורך פיל פראפעסארען אלס אויסגעצייכענט מיטעל.

עס ליגט אלזא אין יעדערענס אינטערעס, זאפארט צו שרייבען און יעדער וועט דורך מיין דאמטיגער פער-טרעטונג, בעדינט ווערען. זאל יעדער זיך אויסלערנען צו שטארקען דאס שטרעבען צו געזונדהייט.

א דאנק דעם בוך פון א פראקטיצירטען דאקטאר ווערט גאראנטירט ערקוויקונג און לעבענס-לוסט און אלע, וואס אינטערעסירען זיך מיט דער איצטיגער מעטאדע פון דער לונגען-קראנקהייט-לעהרע דארפען דאס אויסשרייבען. מיין אדרעס:

Georg Fulgner, Berlin-Neukölln, Ringbahnstrasse 24, Abt. 643.

זיכערע הילפ און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א טעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גומענע הפל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארן מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר בראכנראווונג בעזאמינען זיכער דעם שטערסטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארטעלען און אפאראטען פאר פערקרומטע ים און פלאט-פוס ספעציעלע אינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענר, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס געזונדליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ה' דיר. ראפאפארט, ספעצ. פאר פערקריפלונג, אין לאדז וואלטשאנסקא 29, פראנט 2-טער שטאק, דריק איך אויס מיין הארציגסטען דאנק פאר'ן אפראטעווען מיך פון א געפעהרליכען רופטור. דעם 4-טען מערץ בין איך שווער קראנק געווארען אויף א רופטור און בין שטערבליך קראנק געווען און דער ה' דיר. האט מיך געראטעוועט מיין לעבען אהן אפעראציע. דער פערלעגטער באנדאזש פון אייער מעטאדע האט מיך בעזייטיגט גענצליך די רופטור און כ'בין גענצליך געזונד.

Dr. EIDELHEIT, radca skarbu.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וענערישע קראנקע
רענטגען און ליכטהיילאנשטאלט.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

Dr. W. ŁAGUNOWSKI

Specjalista chorób skórnych, weneryczn. i moczopłciowych
Przeprowadził się na ul.
Piotrkowskiej 70
(róg Traugutta).
Przyjmuje od 8^{30} do 10^{30} rano, od 1-ej oo 2^{30} pp. od 6 do 8^{30} wiecz.
w niedziele i święta od 10 do 1-jej.

Dr. med.
W. Eychner

גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן אינדערהיים פון 3-2 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא"
אגראדאווא 10 פון 12—1

וואוינונגען

צו פערמיטען איינצעלנע שטיבען מיט 2 פענסטער און אויך 2 הויכעגרויסע קעלער-שטיבן מיט עלעק טריע אויף פראנצישקא-נער גאס. צו ערפאהרען אויף אלעקסאנדריסקא 9 (מרדכי גבאים גאס) ביי א. צוקערמאן.

עס ווערט געזוכט אן'אינטעליגענטער
שלאסער=ארבייטער
(פריילעדיג) פאר מאטאר-בעטריב, צענטראל-בע-הייצונג און שלאסער-ארבייט. ערקונדיגען זיך אין קאנצעלאריע פון אינ-טערנאט אין העלענובעק שענקעוויטשא 3/5 אין די ביורא-שעה'ן.

האנד= מאשינען

120-ער ווערען געזוכט
צו קויפען.
צו ערפאהרען סענדאווסקי
ווסכאדניא 34.

האנד-זאקען= ארבייטער (ינס)

ווערען פון זאפארט
געזוכט.
צו מעלדען זיך שוו. יא-קובא 12, ביי זאכטשינסקי

כ'נעם אן און כ'ארבייט אויס
אויבער=העמדער
פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות
M. RYŻ, Zawadzka 35.
ליגקע אפיציגע פארטער
ערשטקל. אויספירטיגונג, צוגענגליכע פרייזען.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
זשוזשוינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	4½—5½
ד"ר ספרשנער קינדער-קראנקה.	11-9 4½-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר ביבערגאל הויט און וענער.קר.	12½—1½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גמשליכע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	1½—12½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א ווי פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראל. איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי-סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קונסטליכע ציינער, קארגען, מאסטען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא=לאגישע און נערוועץ-קראנקהייטען. קווארץ=לאמפ. עלעקטרישער הייל=קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכם. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. –

וויזיט 3 זל.

Dr. med. **J. Lubicz**

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע פערטעמען א. א וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכם.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 פארמ. און פון 5–9 אוועגד
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.

הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו דקיעי, קני בל חורש תא:
דין אלו ימי וכל מי בנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רע-יעלקייט פון דער אלט-בעוואוסטער
רעכטסקאנסולענטען=ביורא פון ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפע-לאציעס. אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד רעזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג **ד. מאנעלא,** פעטריקאווער 17.

אכטונג! אכטונג!

געאייגנעטער אויספלוגס-ארט

אין ראדאגאשטש ביי E. ARNOLD

זון און וואסער=בעדער, לודקעס און שויקעלן
בופעט אויפ'ן ארט. — טעגליך געעפענט.
5 מינוט פון דער ראדאגאשטשער סטאציע. לינקס פון שאסע, ריכטונג זגערזש

Komunikacja autobusowa
ŁÓDŹ-PIOTRKÓW

Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejażdu 1 godz. 30 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

אכטונג לעטניקעס!

פון ווישניאווע=גורע און אומגעגענד.

איך מאך בעקאנט, דאס ביי מיר בעקומט מען יעדען טאג דעם
„נייעם פאלקסבלאט" און „5 גראשען-בלאט"
פון 7 א זייגער פריה — פון 1 א זייגער מיטאג
צייטונגס-פערקויפער ט. יאמניק
ווילא קאוולא אקעגען די „כלאדניא וולאסקא"

א לאנגיעהריגער
גערייכטס=סעקרעטאר

שרייבט און ערלעדיגט אלערליי ביטעס און סקארגעס, קלאזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען
א גוטער מיליטער=ספעציאליסט.
ב. מאז, לאדז, פיעטריקאווער 10.

ווערבעבערליך כירורגישע קליניק
„SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען=פרייז פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " " 60— " " " " 4 "
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " 18— " " " " 8 "
[illegible] מיליטער-שורה: [illegible] דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Naier Folksblat", Piotrkowska 21.